

HVB
HET VISSERIJBLAD

bpost

PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Vissen in de Scheldemonding met Stéphane Vedelaar

**Oostende verkwanselt
zijn maritiem erfgoed**

**Brexit
fotokatern**

**Klimaat: de Noordzee
verandert voortdurend
en snel**

Het **Europees** verbod om verder met elektrische puls te vissen werd nu ook omgezet naar de **Belgische** wetgeving. Minister **Koen Van Den Heuvel** verbiedt elektrisch vissen binnen de Belgische 12-mijlszone voor de kust. Vooral **Nederlandse** schepen kwamen daar de kaas van het brood der Belgen eten.

Pulsvissen is vissen met korte elektrische stootjes, die vooral platvissen doen opschrikken om ze zo in het net te jagen. Volgens een aantal natuurorganisaties en wetenschappers heeft men op die manier minder bodemberoering en brandstofverbruik...wat dan ecologisch een voordeel betekent. Samen met kust- en sportvissers en de **Franse** organisatie **Bloom** heeft **Climaxi** deze vorm van vissen sinds zijn ontstaan kritisch benaderd. Er is inderdaad minder beroering, maar de efficiëntie van dit tuig is zo groot dat je een zee kan leeg vissen voor de ogen van de anderen, met schade voor de visbestanden als gevolg. Het gaat om licht materiaal waarbij je ook in gebieden binnen kan (drijfzand, rotsformaties) die vroeger onbereikbaar waren. Er is bovendien een effect op andere vissoorten die soms de rug breken als ze toevallig in het net komen.

Van bij de eerste visserijfilm "Fish&Run" tot in **Het Visserijblad** besteedde Climaxi aandacht aan deze problematiek en koos de vzw de kant van de kleine vissers. Actief zijn rond klimaat betekent voor Climaxi immers ook sociaal geëngageerd zijn en oplossingen zoeken samen met de mensen. Rond het thema voeding komen wij op voor korte keten en lokale productie van echte ambachtslieden.

De discussie tussen voor- en tegenstanders duurde bijna tien jaar. In een testperiode liet Europa vooral de Nederlanders toe een aantal uitzonderingen te

verkrijgen op de algemene Europese wet, die stelt dat vissen met elektriciteit verboden is. Een tachtigtal Nederlandse schepen werden met de nieuwe techniek uitgerust en zaaiden vooral onrust bij de Franse ambachtelijke vissers.

Na jaren discussie en heel wat wikken en wegen besloot Europa om de uitzonderingen te laten uitdoven. Wiens licentie vervalt zal geen nieuwe meer krijgen. Tegen 2021 zouden de laatste schepen moeten omgebouwd zijn naar andere technieken. Voor heel wat garnaal- en sportvissers kwam deze datum vrij laat. Zij klagen erover dat de Noordzee voor onze kust vrijwel leeg gevist was. Climaxi zag met eigen ogen op schepen dat dit inderdaad het geval is, terwijl de visbestanden hogerop aan de beter hand zijn.

Om aan die situatie wat te doen besliste CD&V-minister Koen Van den Heuvel (mee dank zij de inzet van het **Nieuwpoortse** stadsbestuur en zijn actieve visserij-schepen **Kris Van De Castele**) om het verbod onmiddellijk te laten ingaan binnen de Belgische 12-mijls-zone voor de kust. Sinds half augustus is het gebruik van de pulskor strafbaar.

Climaxi is blij met deze beslissing en nodigt de minister en alle andere geïnteresseerden op om het hier niet bij te laten. Er zijn nog destructieve vismethoden die het bespreken waard zijn (vb. Flyshoot), de aanwezigheid van Nederlandse schepen blijft voor velen een doorn in het oog én er kan nog heel wat gedaan worden om het herstel van kleinschalige kustvisserij te bevorderen: bijvoorbeeld de uitbreiding van de beschermde zone voor kustvissers.

Filip De Bodt

HET VISSERIJBLAD

Onafhankelijk
magazine
van de zee

Medewerkers: Jo Clauwaert, Ilse Heip, Jason Savels, Chris Meyers, Carlos De Gendt, Peter Holvoet-Hanssen, Freek Neyrinck, Antoine Légat, Annick Vansevenant, Jennifer Vrielinck, Flor Vandekerckhove, Annelies Rogier, Katrin Van den Troost, Nick Meynen, Stefaan Pennyck, Jadrana Demoen.

Eindredactie en Ver. Uitg.:
Filip De Bodt, Groenlaan 39
9550 Herzele. 0496 / 718472
of filip@climaxi.be

Vormgeving: Jo Clauwaert en Ilse Heip.
Drukkerij Polyprint Herzele.

Uw vrijwillige bijdrage is méér
dan welkom op rekeningnummer
BE40 0016 3236 1163

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vier jaar geleden startte vzw Climaxi de verdere uitgave van **Het Visserijblad**. Eén keer per jaar geven we weerklank aan wat er leeft in de visserij. Daarbij schuwen we de confrontatie van meningen niet. Vissers en anderen, die in het dagelijks leven verschillende belangen verdedigen, voeren deze discussie in dit blad. Soms blijft ze onder de oppervlakte, soms wordt de discussie op het scherp van de snee gevoerd.

Ook in dit nummer vind je standpunten van kustvissers en kotters door mekaar. Op die manier is HVB een bijzonder ontmoetings- en discussiepunt.

Niet iedereen wil daar aan meewerken. Zo schreven we begin september de nieuwe stadsschepenen en gemeenteraadsvoorzitter van Oostende aan. Aan **Kurt Claeys (OpenVLD)** en **Wouter De Vriendt (Groen!)** vroegen we wat nu de verdere plannen waren met de **Baelskaai**. **Charlotte Verkeyn (N-VA)** probeerden we te verleiden tot een toelichting over haar toekomstig beleid als schepenen van Visserij. Van **Bjorn Anseeuw (N-VA)** wilden we horen wat hij zinnens is met het **Aquarium**. Wel beste lezers, de stilte is oorverdovend! Nu hadden we in dit blad en onze documentaires ook wel meningsverschillen met mensen als **Johan Vande Lanotte (SP.a)** of **Jean Vandecasteele (SP.a)**, maar die antwoordden tenminste op vragen of kwamen hun beleid verdedigen.

In het nieuwe beleidsplan voor Oostende staat "*Communicatie en participatie zijn bouwstenen voor ons beleid. Deze openheid, in combinatie met een objectieve klachtenbehandeling, zorgt ervoor dat iedereen telt en vormt een duidelijke trendbreuk met het verleden.*" Voor Het Visserijblad lijkt dit dan toch eerder op een omgekeerde trendbreuk! Maar bon, beste beleidsmakers, volgend jaar komt er alweer een HVB uit. We hopen dat jullie dan enige beleidsintenties willen duidelijk maken. Mensen hebben recht op informatie, punt uit!

Wereld in verandering.

Ondertussen schudt de wereld ons gezellig door mekaar. Klimaatverandering en opwarming zijn niet uit het nieuws weg te branden en slaan onverholen toe: verdwijnende eilanden, stijgend zeewater, hittegolven, droogtecrisisen in de landbouw. Ze hebben ook hun gevolgen voor de visserij, zoals **Jan Seys** verder in dit nummer uitlegt. De **Noordzee** verandert en het zal er op aankomen iedereen daar een rechtvaardige en sociaal verantwoorde plaats te geven. Climaxi wil dat de vissers op zijn minst evenveel inpspraak en rechten hebben als de baggeraars, zandscheppers en windmolens. En als het kan zien we ook nog graag dat de kleintjes evenveel rechten hebben als de groten. België verwaarloost zijn kustvisserij en daar moet een einde aan komen. Probeer de beroeps/sportvissers in het kustsegment te krijgen, maak eenvoudige regels en zorg ervoor dat iedereen gelijke kansen krijgt om zijn brood te verdienen. Ook dat is een vorm van klimaatactie! Zonder sociale rechtvaardigheid komt er geen beweging die het tij kan keren.

Filip De Bodt

VISSEN IN DE SCHELDEMONDING MET

Half augustus. Mijn collega Katrin en ik rijden met een huurwagentje naar Breskens. Ik kijk uit naar een zeereisje. Het is me veel te lang geleden dat ik op het water tot rust kwam. Voor Katrin is het haar zeedoop. Een doosje Paranausine moet voor wat zekerheid zorgen. Om 21 uur stipt vertrekken we met de Bou24-Zeevonk. We spelen even van Greenpeace wanneer een olietanker de Zeevonk zomaar de pas afsnijdt en wat snelle manoeuvres ons op koers moeten houden. Ziezo, de zeedoop is een feit en het doopwater was overvloedig aanwezig.

Even begrijp ik het niet meer: Stéphane is in Nederland geboren, woont in België en vaart met een schip uit Boulogne vanuit Breskens?

Nee hoor. Bou is de afkorting van Boekhoute, een voormalige vissershaven dicht bij Assenede. Daar zaten heel wat Scheldevisser, die tijdens de Middeleeuwen vooral haring aanlandden. De haven werd verschillende keren verplaatst en de geul die er naartoe liep, de Braakman, verzandde uiteindelijk. In 1952 betekende dat het einde van 6 eeuwen havenactiviteit.

FDB: Ik heb nog nooit van Scheldevisser gehoord?

Wij mogen enkel op de Schelde en de monding vissen, niet op volle zee. Dat heeft te maken met de technische aspecten van het schip: vrijboord (afstand deklijn tot de waterlijn) en stabiliteit, niet dat het schip slecht is maar de vorige eigenaar heeft in het verleden keus gemaakt dicht bij huis te vissen, en zodoende niet ver op te varen.

En daardoor hoefde hij aan de eisen niet te voldoen, het terugbrengen van het schip naar de zeevloot is niet evident. Gezien deze eisen door de jaren heen ook veranderen. Het is nog een traditioneel schip, niet automatisch. We moeten de garnalen nog in de kookpot gooien en er uit halen. Dan gaan ze naar een centrifuge die de kleine visjes er uit zwiert. Steentjes, schelpjes en harde visjes moeten er nadien met de hand uitgehaald worden.

FDB: Wat zijn de verschillen met de zeevisserij?

We hebben bijna de dezelfde plichten e-logboek, vms, en quotaregelingen. Maar we hebben wel een verschillend Paritair Comité. Wij vallen bijvoorbeeld onder het aanvullend Paritair Comité 100, dat veel minder specifiek gunstige regelingen voor de visserij inhoudt dan het Paritair Comité 143 voor de Zeevisserij. Dat is eigenlijk belachelijk, want er zijn maar een paar Scheldevisser meer. Dat is voor ons echt nadelig: we kunnen minder snel bemanning vinden omdat de sociale voordelen voor onze werknemer niet geldt. Als een zeevisser niet op zee is, kan hij een vergoeding krijgen, hij krijgt een kledingpakket, premies en via het zeevisserfonds wordt er ook een cent gespaard voor het pensioen... de mensen die bij ons werken genieten dit niet. Mijn pa is vandaag mee, maar ik kan hem niet in dienst nemen want dan verliest hij zijn erkenning als zeevisser.

FDB: Hoe raak je dan aan vissers?

een enkeling doet mij een plezier en gaat eens een paar nachten mee. Maar het is zeer moeilijk. Het afgelopen jaar heb ik hoofdzakelijk alleen gevestigd: sturen, netten uitzetten, netten binnen halen, sorteren, garnalen koken...het is niet makkelijk. Nu helpt mij pa me eens. Op andere (grotere) schepen zijn ze soms met twee tot 4 man.

Galant springt Stéphane de trap af naar beneden om z'n pa te helpen met het overboord zetten van netten. Ondertussen zijn we zelf bij de sorteerbak van de garnalen aan het helpen. Inktvisjes uit de stroom garnalen halen en binnen spelen. Ik schat dat we na een sleep zo een vijftal bakken van 25 kilogram op de sorteerbak zwiieren. Dat hangt in het lijf. We kunnen ons nauwelijks voorstellen dat Stéphane dat werk alleen doet.

STEPHANE VEDELAAR

Daardoor stort de prijs in. Deze piepkleine sector schommelt ook heel erg. De Belgen eten 54 % van de wereldproductie aan grijze garnalen op. Verder zijn er nog wat Fransen, Engelsen en Denen die onze garnaal een lekkere specialiteit vinden, maar de rest van de wereld geeft er niet veel om denk ik.

FDB: Je bent allicht de enige anders gekleurde reder in Vlaanderen. Krijg je soms vervelende opmerkingen?

Niet echt. Soms vertellen mensen onbewust eens wat mopjes die mij eigenlijk wel slecht kunnen vallen. Nu, ik weet dat dit niet slecht bedoeld is. Van de laatste verkiezingen ben ik wel geschrokken. Het Vlaams Belang zal ook wel goede punten hebben (voor hun aanhang), maar ik snap niet dat zoveel mensen er voor stemmen. Die partij zit vol van eenzijdige mensen met veel haat. Er zijn problemen in onze maatschappij, maar we zullen moeten samenwerken en verenigen om ze op te lossen. Met haat en nijd en verdeeldheid creëren gaan we er niet komen.

FDB: Waarom doe je deze job? Valt er met garnalen wel nog wat te verdienen?

Daar zeg je iets. Toen ik mijn schip kocht, een jaar geleden, stonden de garnalen 10 € per kilogram en elke maand zag ik de prijs zakken. Nu is die gestabiliseerd rond de 3 €. Wij vissen deels onder contract en krijgen van de 4 grote bedrijven die prijs. Dat valt nog mee. Verder verkopen wij een deel aan restaurants en parti-culieren. Dat geeft een extraatje. We zeven zelf aan boord en voegen niets toe. Dat laatste geeft veel meer kwaliteit: de garnalen in supermarkten worden bepoederd, naar Marokko gevlogen om te pellen, nog eens bepoederd met benzoëzuur, terug... Onze sector wordt het ook veelal moeilijk gemaakt door reglementering en inplanting van windmolens en zo... maar toen ik 12 jaar was wist ik het al. Ik ging toen al mee vissen en dacht: ik wil een eigen boot. Mijn droom is uitgekomen en ik heb er alles voor over. Ik slaap tijdens de week op het schip en als ik vrij ben zit ik na een paar uur al te denken hoe ik het kan verbeteren.

FDB: Schuift de garnaal op naar koudere wateren in het Noorden?

Dat is moeilijk om zeggen. Af en toe zijn er, zoals twee jaar geleden, problemen en andere jaren, zoals nu, zijn de vangsten zeer groot. Er is nu gewoon teveel aanvoer. De diepvriezers van de grote spelers (met garnalen die gebruikt worden om kroketten en zo te maken) zitten nog vol en de pellers in Marokko kunnen nauwelijks volgen.

Filip De Bodt

Foto's: Katrin Van den Troost

Serge Allard: "De kustvisser wordt kapot gemaakt."

Serge Allard en zijn vrouw Patsy zijn geen onbekenden in het watermilieu. Hij is al jaren onderwaterwerker voor zowel inshore als offshore projecten. Met hun bedrijf **Falco Marine** kochten ze de **Z.700 Braveheart** en vroegen **Marnix** en **Carine** van de vroegere **O.369** als bemanning. Serge wou al jaren een visserschip en maakte aldus zijn droom waar, of dat dacht hij toch, met deze garnalenschuit. Want het leven werd hen in zo'n grote mate moeilijk, om niet te zeggen volkomen onmogelijk, gemaakt dat ze gestopt zijn. Het Visserijblad vroeg en kreeg een onthullend interview.

HVB: Wat stond er jullie in de weg?

Er zit momenteel in de kustzone (binnen de 12-Mijl) gewoon te weinig vis en garnaal ten gevolge van leegvisserij door schepen die er niet thuis horen. Nu het al bijna te laat is, heeft men na jaren heen en weer getrek al een eerste goede daad verricht: de pulsvisserij verboden, maar dat is lang niet voldoende: want nu zit er noch amper vis en garnaal binnen die zone. Vergeet niet: het kustsegment is tevens de broedplaats voor de platvissen. Als men die eruit vist, verdwijnen die vissen eerder vroeg dan laat. De kuststrook (3 tot 12 mijl-zone) is de meest kwetsbare visgrond en niettegenstaande de wet klaar en duidelijk is (enkel vaartuigen met een motorvermogen van maximum 221 kW of 300PK mogen er vissen) hebben 95% van de schepen die in deze zone vissen motorvermogens van minstens het dubbele tot zelfs het vierdubbele. Ze vangen zodanig veel dat er voor de echte kleine kustvisserij die met slechts 221 kW of 300 PK vaart, niets meer over is.

HVB: Grijpt de overheid dan niet in?

Al decennia lang laat de overheid betijen: tot 95% van de vissersschepen die binnen de 12-mijlzone varen hebben meer dan 300 PK aan boord. Ze hebben veelal twee motoren (hulpmotoren noemen ze dat die meestal evenveel en zelfs nog meer vermogen hebben dan de hoofdmotor) aan boord. Ook de hoofdmotor heeft in werkelijkheid een veel groter vermogen dan erop wordt aangegeven. Het testen van die motoren kan op 101 manieren omzeild worden en dat gebeurt dan ook massaal. Het algemeen gekend gemiddelde wordt geschat op zo'n 900PK per schip, terwijl er maximum 300PK toegestaan is. Het begon met de vissersvaartuigen die varen onder Nederlandse vlag en hier massaal onze kuststrook kwamen leegroven met schepen die, op papier slechts 300PK vermogen hadden, maar in werkelijk tot het 3 dubbele en meer hadden.

HVB: En de Belgen, die zijn gevolgd?

Onze eigen Belgische reders keken ernaar en kregen geen gehoor noch steun voor hun klachten bij de overheid die doof bleef en blijft om onbegrijpbare redenen. Restte onze mensen nog maar 1 keuze: 'hetzelfde doen': dus motor opfokken om toch nog concurrentieel te kunnen zijn. Je kan het de Belgische reders niet kwalijk nemen vermits onze overheid geen oren had naar hun klachten: het is onze overheid die deze overtredingen in de hand werkte. Tot op heden weet geen mens waarom men die overbevissing door niet toegelaten schepen met veel te grote vermogens al decennia lang toelaat.

HVB: Zoiets kan men toch controleren?

Wat wij niet begrijpen is: dat de ingenieurs, die deze testen uitvoeren, dat niet willen zien. Of worden ze van hogerhand verplicht dat 'niet' te zien? Ingenieurs worden toch verondersteld een bepaalde vorm van intelligentie te bezitten als die een schip bekijken: lengte, tonnage, bokken en tuig etc. Zij weten toch dat dat allemaal bestuurd moet worden door een 300PK motortje? Geen mens met gezond verstand kan geloven dat zoiets mogelijk is.

HVB: Eenvoudig dan toch?

Het is simpel na te kijken: bekijk wat een echt klein en ecologisch varende kustvissersbootje (een planken-/borden visser, dus met twee planken van zo'n 180 kg elk ipv met twee bokken en tuig van zo'n 2 à 3 ton elk...) maximaal kan varen binnen een tijdsperiode van zo'n 12 uur t.o.v. een ander schip, dat én groter, én zwaarder én met bokken vist. Hoe kan men verklaren dat de ene boot in vergelijking met de andere boot, zagezegd allebei met hetzelfde motorvermogen een traject kan varen dat drie tot vier maal langer is dan de afstand van de andere? Zelfs een klein kind zal begrijpen dat dit onmogelijk is. Het mazout-verbruik naast de afgelegde trajecten leggen en men ziet onmiddellijk dat er sprake is van veel grotere motoren dan de maximaal toegelaten 300PK.

HVB: Wat vinden de Rederscentrale en de Visveiling daar van?

Zij incasseren een percentage van de vangst van de schepen... dus: zwijgen ze want anders derven ze inkomens... simpel en duidelijk. De laatste maanden waren de vangsten voor onze Belgische kust binnen de 12 mijlzone een regelrechte ramp: amper vis, geen garnalen. Voor de grotere schepen buiten de 12-mijl zone waren er geen problemen.

Climaxi op bezoek bij de Z.700

HVB: Hoe zit dat dan met de controles?

Zowel de federale minister (**Philippe De Backer**) als de Vlaamse minister (**Koen Van den Heuvel**) beweren tegen beter weten in dat alles OK is. Er wordt zelfs gecontroleerd...zeggen ze. Inderdaad: er zijn zo'n tien controles per jaar, die minstens 14 dagen op voorhand worden meegedeeld. Als men dan een smoorventiel op de mazouttoevoer plaatst en deze half dicht knijpt, krijgt de motor niet het volle debiet van mazout en zal bij maximum 'gas geven' slechts op halve kracht draaien, wat al voldoende is om een 600PK motor slechts 300PK te laten draaien. Dan schiet er enkel nog over om overtredingen te melden op het moment zelf. Zo belden wij op een bepaald moment naar de Scheepvaartpolitie om een overtreding te melden van een Nederlander die haken of rakels in zijn netten geplaatst had. Men kon niet tussenkomen zei men, want men had geen boot! Zeevaartpolitie zonder boot, dat is als de gewone politie zonder combi! En dat kan zomaar?

HVB: Worden jullie geviserd?

Doordat we een paar instanties om uitleg zijn gaan vragen over hun niet ingrijpen tegenover schepen met een veel groter motorvermogen dan toegelaten in het **Klein Vloot Segment**, werden we extra in het oog gehouden: het minste probleem werd opgeblazen en uitvergroet en voor een kleinigheid wordt onze schipper op het matje geroepen. Niettegenstaande wij een klein schipje hebben van nog geen 15 meter lang, moeten wij aan de voorwaarden voldoen van veel grotere schepen. We moesten verplicht naast een schipper ook een roerganger aan boord te hebben. Onze schipper en matroos (man en vrouw) hadden twaalf jaar lang samen gevaren op hun eigen vissersschip: de **O.369 Attila**. Carine was dus roerganger. Doordat zij bijna 7 jaar niet meer heeft gevaren moest zij terug 180 zeedagen bewijzen alvorens ze terug als roerganger mee mag. Wetend dat een klein

schipje als het onze amper de helft van vaardagen heeft als de grotere schepen van 20m en langer... begrijp ik niet dat zij een stage van twee jaar moet doen. Dat is belachelijk voor iemand die twaalf jaar professioneel gevaren heeft. Heeft ook niets met de 'veiligheid' te maken, zoals sommigen beweren en al zeker niet met kennis, want alvorens te mogen varen dient ze haar "**Basic Safety Certificate**" te behalen bij **RelyOnNutec**, haar veiligheidsbrevet dus...

HVB: Denken jullie echt aan stoppen?

De échte kleine vissersboten die om den brode varen en effectief slechts het wettelijk maximum vermogen aan boord hebben, 221 kW of 300PK, varen voor 99% van de tijd zelfs binnen de 6-mijlzone, omdat erboven voor hen te ver is. Maar als die andere schepen eerst de 6-mijlzone en daarna de 12-mijlzone leegvissen met hun schepen met dubbel, driedubbel en zelfs meer vermogen, dan blijft er voor de echte kustvissers niets meer over: kruimeltjes die niet voldoende zijn om hun bemanning te betalen, laat staan hun schip af te betalen, hun mazoutfactuur, hun verzekering. Wij dachten om nog een tijdje voort te kunnen, maar hebben op 15 september waarschijnlijk onze laatste vaardag gehad. De veel te lage prijs voor de garnalen (nog geen € 2,00/kg) is voor ons niet haalbaar, vooral daar ik ook verplicht ben drie mensen mee te nemen i.p.v. twee. Carine mag dus niet alleen varen. Vermits zij haar werk heeft opgegeven om opnieuw te varen én bovendien onze beste kracht is aan boord, kunnen wij haar niet missen. Onze laatste roerganger was de beste die we hadden, maar door de tegenvallende vangsten/inkomsten zag hij zich genooddaakt met een groter schip mee te gaan dat verder kan varen en betere vangsten kan binnenbrengen... zonder roerganger liggen wij stil... met dank aan de bureaucratie die zegt dat zij "*de vissers helpen*"... Ja, dat doen ze inderdaad: "*ze helpen de kleine vissers naar de verdommenis*"

Filip De Bodt

Jan Seys: De Noordzee verandert voortdurend

Las je in een krant over **Sea-Watch-B**? Wij ook. Wij stapten naar **Jan Seys** van het **Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)** en vroegen hem wat hij en zijn team realiseerden. Met zijn dertig vrijwilligers observeert hij de Noordzee van op het strand. In het gezelschap van een grijze zeehond en een twee meter breed net stappen we door het water en op het strand. De groep verzamelt gegevens en stelt vast dat de **Noordzee** voortdurend verandert... en dat de opwarming van het zeewater wel eens voor eigenaardige wendingen zou kunnen zorgen.

HVB: Na vijf jaar maakten jullie de eerste resultaten bekend. Die zijn?

Wij zien nu vijf keer minder garnalen en vijf keer meer pietermannen in de eerste vijftig meter op zee, in vergelijking met twintig jaar geleden (toen een kortstondige vergelijkbare oefening plaatsvond). Voor garnalen lijkt dit met opwarming te maken te hebben. Aan de branding is het zeewater warmer en daar trekken ze dus mogelijk weg. Dat wordt niet bevestigd op volle zee. Daar meet men inderdaad een daling tot begin deze eeuw, maar zijn er de laatste jaren weer meer. Het is een moeilijk gegeven dat niet rechtstreeks met één oorzaak kan verbonden worden. We vermoeden dat de toename op zee te maken heeft met het opschuiven van de kabeljauw naar het Noorden. Die lust

best wel veel garnalen. De pietermannen kunnen venijnige steken toedienen en vormen dus onrechtstreeks een bedreiging voor toeristen. Ik raad iedereen nu al aan om niet blootsvoets in het water te gaan.

HVB: Zo slecht staan we er dus nog niet voor?

Dat zou je kunnen stellen, maar we zien wel dat de veranderingen snel gaan. Wat zeespiegelstijging betreft, meten we in de voorbije tachtig jaar een stijging van 20cm, die verder aantrekt naar het einde van de eeuw toe. Vooral de zuidpool dienen we in de gaten te houden – daar ligt alles samen genoeg ijs voor een potentiële zeespiegelstijging van 60 meter (!) – al smelt zo'n massa ijs niet in een keer. De zuidpool is dus de grootste ijsreserve op aarde. Daartegenover zijn **Groenland** en de gletsjers maar peanuts. Tegen 2050 verwachten we een bijkomende zeespiegelstijging van 30 cm. Daartegen kunnen we ons (middels het Masterplan Kustveiligheid, uitgevoerd door Afdeling Kust) beschermen met muurtjes in de havens: die zie je nu al opduiken. Verder komt er een stormvloedkering op de IJzer en wordt op grote schaal zand opgespoten op onze stranden. Of deze maatregelen zullen volstaan naar 2100 toe, blijft nog maar de vraag. Het zou ook allemaal nog sneller kunnen gaan dan nu voorspeld, bevestigt een recent rapport van de **Verenigde Naties**. We moeten onszelf dus ook op langere termijn zo goed mogelijk beschermen én tezelfdertijd ook maatregelen nemen die de uitstoot verminderen.

HVB: Onze visserij zit her en der verspreid, dus daar lopen we weinig risico?

De Belgen vissen inderdaad op historische visgronden: in het Noorden, rond **Engeland** en zelfs in de **Golf van Biskaje**, nabij **Spanje**. Als de veranderingen te snel gaan komen we mogelijk in de problemen met afzetmarkten, verdeling van quota tussen verschillende landen, aanvoer, investeringen voor aangepast vistuig enz. Daarnaast moeten we ook op onze hoede blijven voor invasieve soorten zoals de Amerikaanse ribkwal. Die voeden zich met vizeitjes en kunnen een ware ravage aanrichten. Dat beestje zorgde bijvoorbeeld in de Zwarte Zee in de jaren 1980 al voor een drama in de visserij op ansjovis. De vraag is of de Belgische vloot, die al bijna tegen zijn onderdrempel zit, zo een soort van snelle veranderingen aankan.

HVB: Een onderdrempel?

We hebben nu nog een zestigtal schepen, die op verschillende plaatsen hun lading aan wal brengen. De vraag is of we nog veel lager kunnen om de sector in leven te houden. Er is een minimum aan boten nodig om visveilingen, nettenmakers, lassers en scheepswerven aan het werk te houden. Ik denk dat we daar dicht bij zitten.

en snel

HVB: Wat zien jullie nog op onze stranden?

Onze vrijwillige 'SeaWatchers' monitoren elk gedurende jaren hetzelfde stuk strand. Ze gaan dus elk seizoen kruien met een net om de aanwezigheid van vis, krabben en garnalen te bemonsteren. Elke vrijwilliger heeft een paar honderd meter strand voor zich. Die noteert de aanwezige schelpen en dieren in de branding en op de rotsen. Zo kwamen we bijvoorbeeld tot de vaststelling dat er ondanks de aanwezigheid van verzamelaars nog geen direct gevaar is voor de schaalhorens. We fotograferen archeologische vondsten en proberen die te plaatsen binnen de tijd en tellen afval, de aanwezigheid van zeepijpen en aangespoelde kwallen. Onze mensen krijgen opleidingen en kunnen voor vragen bij ons terecht. Zo worden ze stilaan zelf wetenschapper. Qua deelname van vrijwilligers en participatie is dit echt een uniek experiment. We kunnen zo ook de invloed van beleidsmaatregelen gaan onderzoeken: we zien bijvoorbeeld, tot onze grote vreugde, veel minder oliebolletjes dan vroeger. Hier hebben de wetgevingen en controle hun werk effectief gedaan. Plastics neemt toe, zelfs in kleine speciale vormen, zoals de plastic-bolletjes uit waterzuiveringsstations of de plastic korrels die door de industrie worden gemaakt.

Filip De Bodt

ECO & FAIR

coop solidaire

COOP SOLIDAIRE bij ECO & FAIR

Eco & Fair steunt een **ecologische** en **rechtvaardige** wereld door producten van **Europese initiatieven** te verkopen via een zo kort mogelijke keten. Daardoor komt meer winst terecht bij de **producent**. We gaan voor producten van **initiatieven** die bouwen aan een solidaire en faire wereld. We gaan voor **kwaliteitsproducten** die niet via de retailsector beschikbaar zijn en kiezen voor voeding die een ecologische en sociale **meerwaarde** heeft. Onze winst gaat naar organisaties die op dezelfde manier bezig zijn en vanuit die bezorgdheid **actie** voeren voor maatschappelijke verandering.

HOE?

Eco & Fair heeft een **website** waarop je producten kan bestellen vanuit België: www.ecofair.be.

Bestellingen kunnen afgehaald worden in onze **lokale depots**. Deze afhaalpunten zijn gevestigd in Antwerpen, Brussel, Gent, Geraardsbergen, Gistel, Hasselt, Herzele, Leuven, Mechelen, Oostende en Ronse.

CVBA Eco & Fair is een actie van Climaxi, 't Uilekot, Wereldwinkel Herzele en À Contre Courant.

Eco & Fair
Groenlaan 39
9550 Herzele
www.ecofair.be

BEDREIGINGEN VOOR DE BELGISCHE VISSERIJ

Ik beperk me in dit artikel tot twee zaken, alhoewel er meerdere bedreigingen zijn voor de visserij. En begin ik met de ongebreidelde uitrol van windenergie op zee. De zogenaamde energietransitie naar 'groene' stroom. Niets spreekt er meer tot de verbeelding van mensen als het gratis verkrijgen van energie/elektrische stroom door windgeneratoren (molens). Hoe zit het nu werkelijk met die windgeneratoren die in **Oostende** op de haven worden ingescheept en aan de noordgrens van de het Belgische gedeelte van de **Noordzee** in groten getale in de zee geplant worden, en in de nabije toekomst nog veel meer als hun voornemen doorgaat?

Hoe gaat dat eigenlijk in zijn werk?

De poten van deze windgeneratoren hebben een doorsnee tussen de 8 en 10 meter en worden met een gigantische kracht in de zeebodem geslagen. De wettelijke grens van 160 decibel wordt ruim overschreden en komt ver boven de 200 decibel. Alle leven in een straal van enkele mijlen is doof of dood. En een dove vis gaat dood op termijn, b.v. bruinvissen en andere dolfijnachtigen zijn de pineut. Als de windgeneratoren in dienst worden gesteld produceren ze ook weer geluid, en wel infrasonoor geluid, en juist deze lage frequentie range is dodelijk en ongezond voor mens en dier/vis.

Door de vele poten van windgeneratoren wordt de waterstromingen verandert en de larvale in en uitstroom van nutriënten wordt verstoord (zie laatste onderzoek **Deltaris**), temperatuursveranderingen van het oppervlaktewater vindt plaats doordat de wieken van de generatoren een compleet andere luchtstroomrichting boven het zeeoppervlak bewerkstelligen.

Kortom er vindt een klimaatsverandering plaats. De kabels die de stroom naar het vaste land transporteren veroorzaken een gigantisch magnetisch veld onder water, die een barrière vormt voor alle vis en ander zeeleven. Vis blijft gewoon aan een zijde van de kabels hangen, zodat er aan de Belgische

kust geen visje meer is te vangen. In de zeebodem worden meters diepe gleuven getrokken om de kabels in te leggen, waar niet over gerept wordt, terwijl de visserman de schuld krijgt als hij met zijn vistuigen over de zeebodem gaat op zoek naar, garnaal ton en schol enz. Duizenden zeevogels vinden jaarlijks de dood tegen de wieken van de windgeneratoren.

Het rendement van de windmolens is ongeveer 30%, dus u kunt zelf wel uitrekenen dat heel de hype windenergie van zee een farce is. De windgeneratoren draaien op miljarden euro's aan belastinggeld van de argeleze betalende burger. En dit gebeurt zonder het voorzorgsprincipe te handhaven dat vereist is bij het ontwikkelen van zulke grote projecten.

Wij weten als vissers dat er enorme oppervlaktes aan traditionele visgebieden verloren gaan voor de visserij en dat die straks gedwongen worden met vele schepen op een 'postzegel' te vissen. Dus niet alleen onze natuurlijke hulpbronnen uit zee (vis) moet beschermd worden, maar ze moeten ook bereikbaar blijven. Het is namelijk een algemeen recht om als kustgemeenschappen deze vis te oogsten en daarom zouden deze visrijke gebieden niet bebouwd mogen worden, zoals vastgelegd door de **Verenigde Naties**.

Daarnaast willen we gebruik maken van burger participatie zoals vastgelegd in het **Aarhus** verdrag en willen we inspraak hebben op de totale transitie en bouw van windparken op zee. We worden zelden of nooit uitgenodigd op stakeholders vergaderingen, en als we er al zijn word er meewarig naar ons gekeken en zijn de zaken al in kannen en kruiken.

Met een haast missionaire drift bouwen windpark-exploitanten en regeringen windparken in de Noordzee en aangrenzende wateren. Dit vindt ook plaats op het **Nederlandse** en **Engelse** gedeelte van de Noordzee. Resume, wie zijn de dupe: de vis die van haar natuurlijke habitat en paaigebieden wordt verdreven en de visserman die de oudste papieren heeft op

het gebruik van de Noordzee. Hij wordt van de een op andere dag verdreven van zijn visgronden. Waar al generaties lang gevestigd werd heeft de windparkexploitant het voor het zeggen en staan er hoge bekeuringen op wanneer men te dicht nadert bij het park.

Gesloten gebieden.

En of dit nog niet genoeg is eisen natuurorganisaties gesloten (natura 2000) gebieden voor de visserij, want men nam aan en sommigen prediken dat nog dat er binnen de poten van een windpark een waar eldorado aan biodiversiteit zou ontstaan, blijkt niets minder waar te zijn dan dat. Oesters worden uitgezet rond het park en binnen de poten om toch een 'groen' imago te geven aan deze natuurvernietigende parken. Schelpdieren zoals mossels en wulken zullen er eventueel overleven, maar vis kiest het hazenpad en is gewoon weg. Zelfs van de uitgezette oesters zijn er al velen dood. Ook willen ze zeewieren gaan kweken binnen de windparken. Ook daar zit niemand op te wachten, door het massaal kweken van zeewier verandert de hele ecologie van een zee.

Dus buiten dat de zee straks is vergeven van de windparken komen er ook gesloten (natura 2000) gebieden voor de visserij. De visserman is de underdog van de maatschappij waar nauwelijks naar geluisterd wordt. De visserman die al duizenden jaren een onderdeel is van het ecosysteem, die wordt straks geweerd van zee. Vogels moeten zogenaamd rustgebieden hebben.

Wat ik zie: als we liggen te vissen hangen er duizenden vogels achter de kotter op zoek naar voedsel. We zijn als vissers hun grootste vrienden en niet hun predators zoals vogelaars het publiek willen doen geloven.

Zuur?

U als lezer zult zeggen: "Wat een zuur verhaal van een gefrustreerde visser". Dat is misschien zo, maar ook de wetenschap staat in onze beweringen en bevindingen steeds meer achter ons. Van Deltares is net een wetenschappelijk rapport verschenen dat er niet om liegt en onze zorgen onderstreept.

Zelfs een Portugese hoogleraar maakte ons attent op de enorme impact van infrasonoor geluid op al wat leeft. Deze vrouw is al 30 jaar lang een autoriteit op het gebied van infrasonoor geluid en onderzoekt al jaren de negatieve invloed op mens en dier in de agrarische sector: Vele boeren hebben windgeneratoren op hun erf hebben en worden geconfronteerd met grote uitval bij de dieren in de stallen en hebben zelf met ziekteverschijnselen te kampen. Zij is nu in opdracht van Portugese vissers bezig met een onderzoek naar de geluiden van windparken voor de kust van **Portugal**, want ook daar worden de vissers geconfronteerd met sterk teruglopende vangsten.

Ook Franse vissers uit de **Seinebaai** klagen over hetzelfde probleem en zijn bang dat de Franse overheid nog meer windparken wilt bouwen in zee. Wanneer zullen bij onze overheden het licht gaan branden? Wanneer zullen ze zien dat windparken op zee absoluut geen oplossing zijn in de transitie naar 'groene energie'.

Let wel: wij als vissers zijn zeker niet tegen groene energie maar dan niet ten koste van onze mooie gezonde zee, die een groot natuurgebied is en waar windenergie-exploitanten en parlementen een 'industrieterrein' van maken. Ware het nog rendabel, maar het draait op miljarden euro's aan subsidie. Laat u niet met een kluitje in het riet sturen, van dat de windenergie sector zonder subsidie kan, niets is minder waar.

Job Schot

Schipper Z 201 • Voorzitter EMK vissers
foto's: Jo Clauwaert

p.s. neem een kijkje op www.vissersvoorvrijezee.com en bekijk de nieuwe animatie over "windparken"

We weten uit ervaring dat gesloten gebieden geen verbetering van de biodiversiteit oplevert in dat gebied, een groot voorbeeld is de 'scholbox' een enorm gebied van 42000 km² boven de **Waddeneilanden**, wat voorheen een van de visrijkste gebieden was toen er gevestigd werd, en waar nu na goed 25 jaar geen leven meer is. Wetenschappers kennen het debacle van de 'scholbox' dat door hun toedoen tot stand kwam, maar ze zwijgen erover. En zo zijn er talloze voorbeelden dat **MPA's** (marine protected areas) absoluut geen oplossing zijn voor het verbeteren van de biodiversiteit. Dat is uit wetenschappelijk onderzoek in gesloten en niet gesloten gebieden gebleken, maar toch blijft er nog de zucht naar meer gesloten gebieden. Het is de 'groene' leugen die heden ten dage hoogtij viert.

Oostende verkwanselt zijn

Begin juli sloot het Schepencollege van **Oostende** onverwachts het **Aquarium** op de **Visserskaai**. Het Oostendse Aquarium was geen **Nausikäa** (**Boulogne-Sur-Mer**) of ander modern blits museum, maar wel een gezellige plek waar kinderen, toeristen en stadsbewoners de vissen van de **Noordzee** konden leren kennen. Gedaan ermee. De vriendenkring blijft beteuterd achter. Elders ligt de **Amandine** weg te roesten, wordt de bunker afgebroken, staat de **Baelskaai** vol puisten. De slipway wordt niet hersteld maar omheind en van een bordje voorzien. Och ja, en waar zou de schelpencollectie van het winkeltje op het **Wapenplein** nu zijn?

Zoals gewoonlijk werd de beslissing onverwachts genomen. Plots ging het aquarium dicht, een beetje aftands was het, afgeleefd, maar een gevaar voor het publiek zoals **N-VA**-schepen **Anseeuw** in de pers zei? De voorzitter van de Vriendenkring, ex-havenkapitein **Patrick Vermandel** ziet het niet: *"Hier is nog niemand geëlektrocuteerd hoor. Het regent wat binnen, maar ja, sinds ik hier actief werd (in 1995) vroegen we voortdurend er iets aan te doen. Restauratie drong zich op en er was dringend goed onderhoud nodig. De ene keer ging men het uitbreiden, de andere keer moest er een groot maritiem museum komen op de Baelskaai... nooit zagen we er iets van. Geen enkele beslissing wordt toegelicht door politici. Nu weten we niet eens wat er te gebeuren staat. We kregen orders om een inventaris te maken en ons gerief weg te halen. Of er nog een nieuw verhaal komt, dat weten we evenmin als jij."*

Een paar honderd meter verder zien we de **Amandine** liggen. Ook die heeft dringend een opknappuur nodig. De boeg staat opgeblazen van het roest. **Patrick Vermandel**: *"Die houdt het ook geen jaren meer uit, maar nergens is er geld voorzien voor een restauratie. De restauratie van de Mercator, die is wel mooi gelukt. Je kon tevoren*

bijna op de bodem kijken. Daar heeft men wel 2,3 miljoen € voor vrij gemaakt, weliswaar uit de kas van de VAB-Vloot. Het was een interne verschuiving van centen, extra-budget was ook daar onmogelijk. Zo gaat dat bij de overheid."

Ik keer op mijn stappen terug en wandel langs de **Visserijkaai**. Daar hebben immobiliën toegeslagen. Authentieke en fijne restaurants maken plaats voor spareribs, spaghetti en scampi's. Het meest populaire gerecht van die semi-fastfood-tenten is allicht het **Oostends Vispannetje**, waarvan men kan vermoeden dat hoogstens het terracotta pannetje uit Oostende komt. Aan de andere kant staan tien kramen vol surimi, één of andere chemische krabsamenstelling die je soms zelfs kan krijgen in de vorm van een krab! Crab! Ik koop garnalen aan de vistrap, daar mag je nog zeker zijn van authenticiteit en versheid.

Van het veerbootje stap ik naar de bunker en zie, wat verder dan de slibway, dat die leeg staat. Het visserijgenootschap is er weg. De **Baelskaai** wordt verder vol gepropt met blokkendozen waar af en toe zelfs een zwembad aan hangt. Misschien kunnen we daar vis in kweken. Ik drink een koffie bij **Martine** in **The Sailor**, het enige overgebleven volkscafé aan de kaai. Via de scheepswerf **IDP** keer ik terug en zie de vernieuwde vismijn. Aha, toch een teken van hoop. Niemand had nog gedacht dat die er zou komen. Er is wat bedrijvigheid aan de pakhuizen, waar de laatste boten in een hoekje samen geduwd werden.

Al tien jaar kom ik hier nu al. Ik heb in deze stad vrienden, ik stap af en toe op een vissersboot, durf er al eens filmen of mijn gedacht zeggen. Ik stond uren te kijken naar de schelpen in de etalage van het winkeltje op het **Wapenplein**. Ik zag de mooie dingen en kwam er in nachtcafés vreemde mensen tegen. Mensen zoals U...en ik. Soms zaten ze voor

maritiem erfgoed

zich uit te staren en waren ze eindeloos hun levenswonden aan het vertellen in de hoop er zo minder onder te lijden. Oostende werd mijn tweede thuis.

Ik ben hier blij, droevig, nuchter, bemind, kwaad, melancholisch en dronken geweest. Lieve Oostende, soms herken ik je niet meer. Soms begin je op een van lego gebouwd Plopsaland te lijken. Een vals bouwsel met mayonaise uit potten, kartonnen frieten en prefab-vis.

Nee, beste lezer, blijf niet weg. Ik blijf ook nog een beetje. Aan elke mooie vrouw wil ik Oostende tonen. Ik heb dus nog wel wat werk voor de boeg. Hier is echt nog veel origineels te beleven. Culinaire spots en originele verblijfplaatsen, stille stranden zonder pop-up zwendelaars. Winterse stormen. Je kan nu zelfs droog van de trein naar de tram stappen en het Station is bijna af. Maar

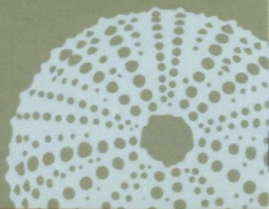

er is bijna geen sprietje groen te zien op dat plein. En alle bankjes zijn er weg. Je mag er niet meer vertoeven of blijven zitten. Dat hoort niet. Je zou wel eens kunnen een bedelaar zijn...of een vluchteling die uit **Zeebrugge** weggejaagd is.

Oostende, mijn lief, wordt wakker! Sta op en zeg tegen jouw bestuurders dat het moet veranderen. Eis respect voor je maritiem erfgoed. Zeg dat de stinkende **Vole-au-vent** mag gaan en plaats moet maken voor jouw identiteit. Jij bent geen stad van windmolens en blik, maar van vis en staal. En vooral van mensen.

Filip De Bodt
foto's: Ilse Heip

Zee-egels

Zand

Dankzij **Bakker Sliedrecht** wordt de nieuwe sleep-hopperzuiger **Schenge** van de **Faasse Groep** uit **Goes** energiezuinig, lezen we in een persmededeling. De elektrisch aandrijfspecialist levert en installeert een as-generator op de hoofdmotor, waarmee de elektriciteit voor de gehele baggerinstallatie wordt opgewekt. Daardoor werkt het schip efficiënter, is minder onderhoud nodig en kunnen ruimtes optimaal ingedeeld worden. De Faasse Groep produceert jaarlijks drie miljoen ton zand voor de betonindustrie, infrastructuur, sportvelden en het opspuiten van stranden. Dat zand wordt gewonnen voor de Nederlandse en Belgische kust en overgeslagen in binnenvaartschepen. Niet mis, maar hoe lang gaat dat nog duren? Moet er eigenlijk nog zand zijn?

Blauwe economie

Tussen 8 en 10 oktober 2019 vindt in **Antwerpen** de 22e editie plaats van 's werelds grootste clusterconferentie, waar prominenten uit de overheid, het bedrijfsleven en academici samenkomen. Als thema van deze editie werd gekozen voor 'strategische clusters voor een duurzame groei - nieuwe trends en praktijken'. Op het programma staat ook een 'Coastal Marine Tour' naar **Oostende**. Naast een bezoek aan de haven van Oostende, zal men ook stilstaan bij meer dan 40 miljoen euro aan nieuwe investeringen vanuit de Vlaamse overheid in maritieme infrastructuur in Oostende (offshore energie, schone en autonome scheepvaart, kustbescherming, mariene aquacultuur). En zouden de mensen mogen weten waarin er dan al zo geïnvesteerd wordt? Welke economie dat wordt?

Puls

Op vrijdag 25 oktober 2019 gaat de vijfde editie door van de studiedag **Vissen in het Verleden** in een vernieuwd jasje: deze keer in het **NAVIGO**-museum in **Oostduinkerke**, én opnieuw voor een volledige dag. Er wordt gefocust op de geschiedenis van de pulskorvisserij en de strandvisserij. Aan het einde van de voormiddag is er een debat waaraan ook **Climaxi** deelneemt. Méér info: www.navigomuseum.be

Brexit

Als die gek van een Johnson zijn zin krijgt, de Europese Unie verlaten zonder akkoord, dan staan er de visserij nog kwade tijden te wachten. Die man is nog zotter dan Trump. Volgens een studie zou de harde Brexit zelfs voor problemen zorgen rond de toegang van de verschillende havens: file bij gebrek aan afspraken rond wie er eerst mag komen. Kruisig hem!

Bouwen

Voor de Europese Unie blijft steun voor de nieuwbouw van schepen niet toegelaten. Men moet zich daar toch eens afvragen of het niet zinvoller is om nieuwe schepen te bouwen die voldoen aan energiezuinigheid, voorzien zijn van ecologische technieken etc. in plaats van voortdurend de schepen van een vorige

generatie te blijven opkalefateren. Of zouden ze zich daar sowieso niet al teveel afvragen?

Retail

De Rederscentrale en de Visveiling zoeken een niche voor erkende 'duurzame' vis bij de grootwarenhuizen. Duurzaamheid en grootwarenhuizen, dat is toch al jaren kat en hond?

Vis

Laat het ons eens hebben over vis. Volgens de VLAM (Vlaams Centrum voor Agro en Visserij Marketing) blijft kabeljauw op nummer 1 staan, op de voet gevolgd door zalm. Deze twee zijn goed voor 54% van het marktaandeel van verse vis. In 2005 was dat slechts 35%. Die zalm dat is grotendeels kweekzalm, die meer vis krijgt dan hij voort brengt en meestal vol zit van de chemicaliën. Pangasius en tilapia verliezen aan populariteit (oef) en zeewolf, hondshaai en schelvis doen het beter. De VLAM zal nog veel campagnes over 'vis van bij ons' moeten organiseren. Tenminste als die dan van bij ons komt....

Visaktua

Visaktua is het plezierige tijdschrift van culinair journalist Nick Trachet. Het laatste nummer was een mosselspecial. De moeite om te lezen. In de voorbije nummers kwamen ook kingfish, scheermessen, een aantal visbedrijven, oesters, gerookte paling, maatjes, omber en Blowfish. Info op facebook onder Visaktua.

Olie

Het **VLIZ** geeft elk jaar een plezierige **Zeekrant** uit voor de bezoekers van de kust. Dit jaar staat er zelfs goed nieuws in: de kans op olieplakken op het stand en olievlekken op zee is met 90% verminderd. Vroeger spoelden tankers hun ruim op zee, met alle gevolgen van dien. Een Europese wetgeving en strenge controles deden de rest! Zo zie je maar, willen is kunnen! Info: www.vliz.be

Quota

Wat is dat toch met die quota? Als quota verminderen, dan staat iedereen op zijn kop. Elk land wil ook méér quota. In elk geval zijn we in België niet in staat om die op te vissen: in juli hadden we 8,1% van de ons toegemeten kabeljauw opgevist, 21,50% van de schelvis, 22% van de schol, 40,90% van de tong, 40,70% van de rog, 13,40% van de zeeduivel, 22,80% van de langoustines... Volgens sommigen is dat altijd flexibel. Wij verstaan er niets van. Krijgen we dan vangstquota die we niet kunnen opvissen? Is onze vloot te klein? Of zit de vis die er zit er niet?

Zuiveringsstations

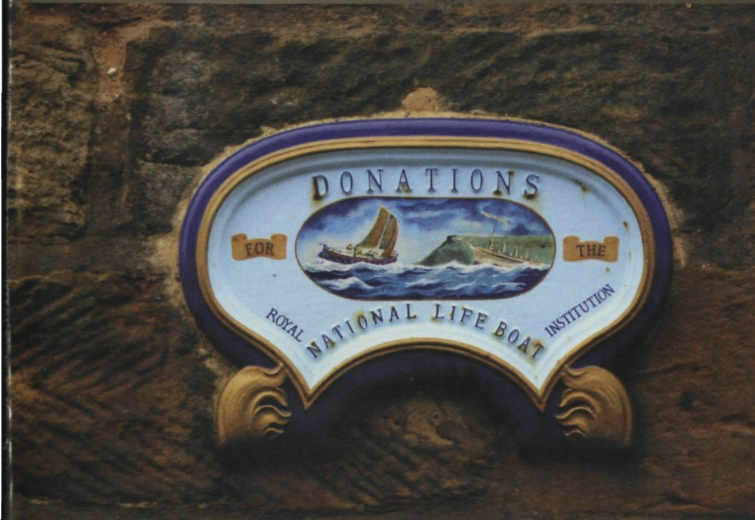
Langs onze rivieren, op het einde van onze riolen staan zuiveringsstations. Die halen fosfaten en nitraten uit het water. Dat gebeurt door microben die je bij natuurlijke zuivering vb. ook op rietwortels terug vindt. In onze zuiveringsstations worden die stengels vervangen door plastic-spoelen. Af en toe is er daar eens een lek van en waar komen die dan terecht? Juist, in Zee! De Grote Rede, een ander tijdschrift van het VLIZ, maakte er een artikel over. Zuiveringsstations vervuilen ook, is de les. En de lezer trekt even een wenkbrauw op.

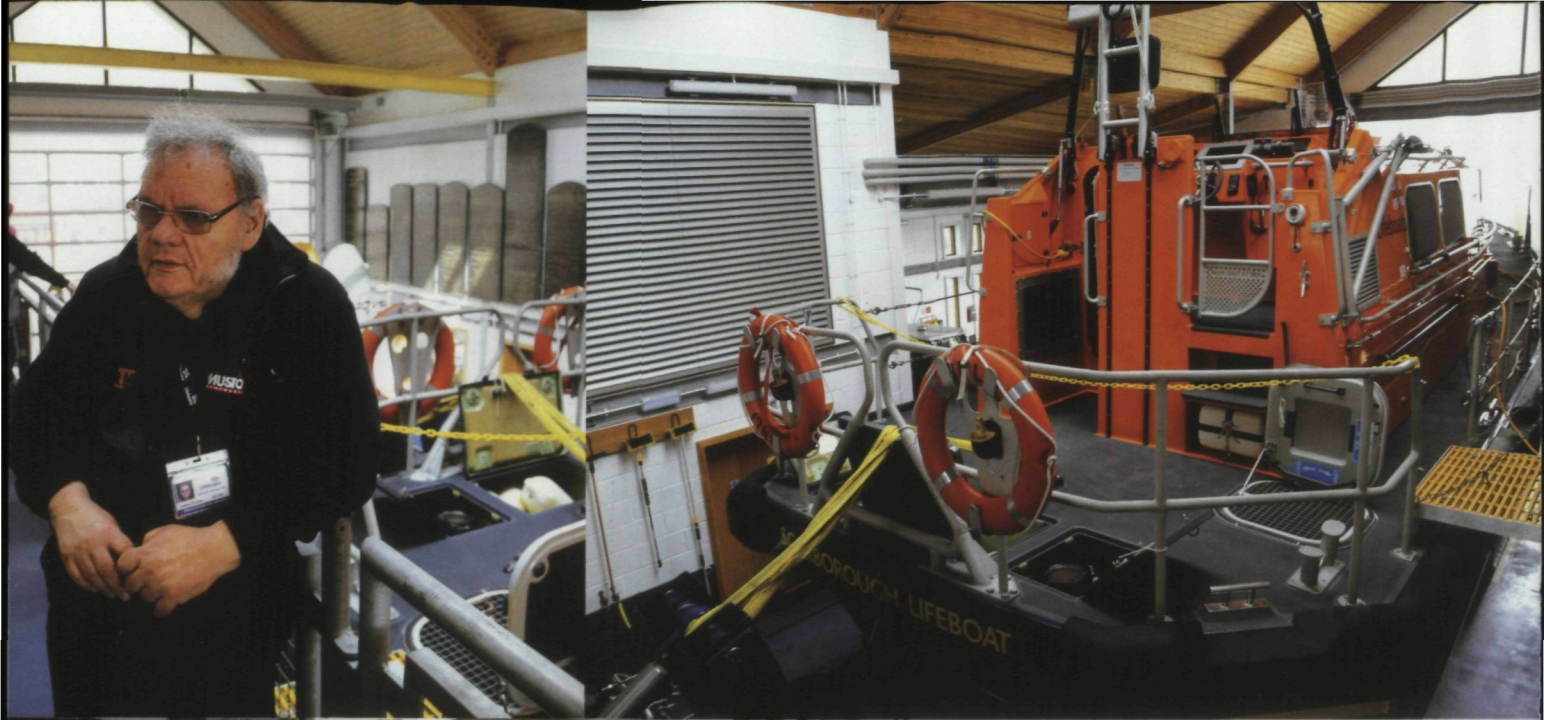
North Yorkshire Van Whitby tot Scarborough

Foto's © Jo Clauwaert

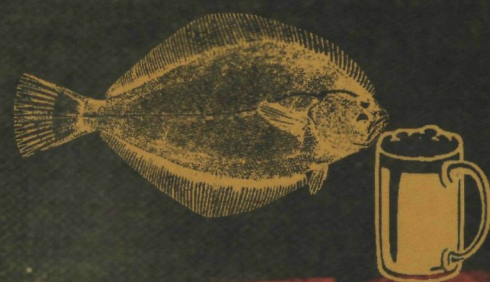

ROD de Schotse schar

30 m.

Het afluisteren is tegenwoordig not done, dus wordt deze editie weer een ouderwets interview, met een vis die ieder wel kent van op een foer, kermis, viswinkel, marktkraam of omdat je bevriend bent met een vrijgevege visser. Vandaag laten we Rod de Schot(se) schar aan het woord, officieel is dat een schartong. Al is hij geen familie van de schar noch de tong, een tegendraads visje als het ware.

HVB: Goeiemiddag Rod.

ROD: Aye.

HVB: Komt U eigenlijk echt uit Schotland?

ROD: Ik wel, maar je kan ons evengoed vangen in de Golf van Biskaje. Onze naam komt wel van de visgronden aan de Schotse kust maar we zijn te vinden van de Atlantische Oceaan tot de Noordzee. Liefst op zanderige bodems en rond de 100 meter diep, daar zijn we het meest in ons sas.

HVB: Zelf ben ik het meest in m'n sas als jullie hangen te drogen aan een touwtje. Maar daarvoor heb je mooi weer nodig, om droogvis 'aan te steken', zoals dat in t Heists wordt gezegd. We mochten hier al 'tegenliggen' in de plaats. Dat is vissersjargon waarbij de visserij gestaakt wordt wegens te slecht weer, in dit geval 10 Beaufort en vleugje 11.

ROD: Je moest maar pateetjesbakker worden, trunte. M'n naamgenoot en idool Rod Stewart schreef er een liedje over: Windy town.

HVB: We waren beter gaan *Sailin'* zeker? Met dat weer was dat zelfmoord. We nemen het er gewoon bij, een schepje zoet en een schepje zuur. En was ik geen visser, dan zou ik niet zo makkelijk aan Schotse scharren raken. Vroeger was het wel anders, toen er nog veel meer vissers waren en ze niet allen deserteerden naar de bagger of dokwerker werden. Ieder had wel een droogvisje hangen, of in krantenpapier in de frigo liggen. Omdat ze al droog genoeg zijn, en te droog is niet goed.

ROD: Droog is zelden goed. Licht nat is beter, een klein druppeltje pure OMEGA3 parelend aan het gleufje. Klaar opgelikt te worden, de mond vervullend van smaak. De geur van de zee, dat is gezonde, pure opwinding. Alsof je je vriendin zou....

HVB: Stop! Hou het niveau boven de gordel, een nieuwe familiecrisis is ongewenst. We zitten al met een huistekenaar die een borstenfetisj heeft.

ROD: Wie heeft dat niet?

HVB: Laat het ons over een andere boeg gooien. Wie zijn jullie vijanden?

ROD: Dat zijn de haaien, en droogvisliefhebbers. Als we niet opgegeten of gevestigd worden kunnen we tot 60cm en 15 jaar oud worden.

HVB: Amai, droog eens zo'n kanjer. En zeker met De Vloek erbij gerekend.

ROD: De Vloek?

HVB: Elke visdroger kent het wel, de visjes zitten pas in de pekkel (water met genoeg zout erin tot je visje begint te drijven en 2 1/2 a 3u in het water, hangt af van je gewenste dorstigheid erbij) en het begint te 'verkoelen' (vissersjargon voor slecht weer worden). En dan mag je er almaar mee rondlopen om ze te beschermen voor storm. Het vele slingeren zorgt ervoor dat je touwtje enkel nog startjes draagt, de vissen liggen op dek. Verleden reis viel het nog mee, toen regende het oude wijven, gewoon onder iets hangen en klaar.

ROD: Het gedacht dat we met een pintje worden gegeten is toch een soort opsteker.

HVB: Droogvis met een pintje is culinair erfgoed.

ROD: Zelf ben ik gek op kleine kreeftachtigen en kleine visjes.

HVB: Het zotst van jullie zijn ze in Frankrijk, Spanje en Italië. De vissers van Boulogne gebruikten jullie vroeger veel om vissoep te maken. Ze noemden jullie salope ofte smeerlap.

ROD: Wel, wel die kleffe Fransmans.

HVB: In de Golf waren ze fraai dit jaar, de Franse controleurs. We hoeven niet teveel kleine visjes te sparen, om later te vernietigen aan de wal. Aanlandingsplicht of baby moord.

ROD: En dat allemaal door een Engelse Jeroen Meus (lees: tv-kok) die een reisje meedeed, en zag hoeveel vis ze moesten weggooien....

HVB: Hij zag hoe laag hun quota was en hoe goed de vispopulatie.... En nu de Brexit, wij blijven achter met de miserie.

ROD: Raar volk, die eilanders.

Chris Meyers
(Z.90 Francine)

The Unknown of the Celtic Deep.

De zomer loopt op z'n einde en zoals aan alle mooie liedjes een einde komt, is de tijd om te gaan nu ook gekomen. Zo is het ook weer voor mij, tijd om te vertrekken richting Ierland. *Back to work, back to the roots!* Een weekje thuis bij familie, vrienden en het vrouwtje deed deugd. De batterijtjes zijn weer opgeladen. De kotter (vaders toku) vist nu ongeveer al 2 maanden in de Ierse zee, van zuid naar noord, van noord naar zuid. Zoekend naar het beste visbestek en de vis met beste kwaliteit. Deze week kreeg ik bericht van m'n vader: "Beste. Rit vrijdag 23/08 naar **Dunmore East (Ierland)**. Vertrek VVC Zeebrugge om 06u." De vrijdag is er al snel. Ik maak dat alles gereed is om te vertrekken.

23/08 05:30u: de wekker gaat, de tijd om te gaan is gekomen! Doe m'n kleren aan, geef vlug nog een kus en knuffel aan m'n vriendin. Nog een laatste zoen op haar voorhoofd en ik dek haar nog wat in. Weg ben ik! Voor hoe lang? Geen idee. Want zo gaat dat in de visserij, dag per dag, reis per reis. Ik pik m'n collega/vriend **Robin Wittenberg** op bij hem thuis en we rijden richting **Zeebrugge**, waar de chauffeur ons staat op te wachten om ons naar **Zaventem** te brengen. Eenmaal op **Zaventem**, het vliegtuig op en koers naar Ierland. Na zo'n 2 uurtjes vliegen, komen we aan in **Dublin** waar **Dave** ons staat op te wachten, de taxichauffeur die ons naar de kotter brengt. Dave brengt ons al reeds 10 jaar van en naar de luchthaven. Elke keer een blij weerzien als de zomer-visserij begint voor ons. Nog eens 2 uurtjes later komen we aan in **Dunmore East** waar de kotter afgemeerd ligt. **Tom** en m'n broer **Kenneth** gaan naar huis. 2 man op, 2 man af, elk om de beurt.

De taxi zet me af aan de **Lidl**, want na ondertussen zo'n dertig dagen vertoeven in Ierse/Britse wateren raakt ons proviand op. Onderweg schrijf ik de benodigdheden op voor het week-menu. Dus vul ik een enorme kar en bel opnieuw de taxi die mij naar **Dunmore** brengt. Eenmaal aangekomen, zijn mijn collega's druk in de weer met het op punt zetten van de netten. Ik doe snel m'n zee-kleren aan en vlieg er meteen in! De brandstof is ondertussen al geladen. De laatste sluitingen worden nog aangebracht aan ons bakboord vistuig, stuurboord is al klaar. En hier en daar wordt er nog een breinaald aangezet om de netten weer op orde te zetten. Ik hou me bezig met de transportband. De ketting was deze reis gebroken. Zonder transportband keren we terug naar de jaren stilletjes waar vissers op de knieën de vangst moesten sorteren. Vandaag komt de vis in stortbakken. Een zware zeewaterpomp zorgt ervoor dat de vis al spoelend op de transportband komt, dan ondergaat de vis een sorteerbeurt. Alles wordt op soort en grootte gesorteerd. De kleine ondermaatse visjes gaan meteen weer overboord zodat deze kunnen blijven overleven en zich voortplanten.

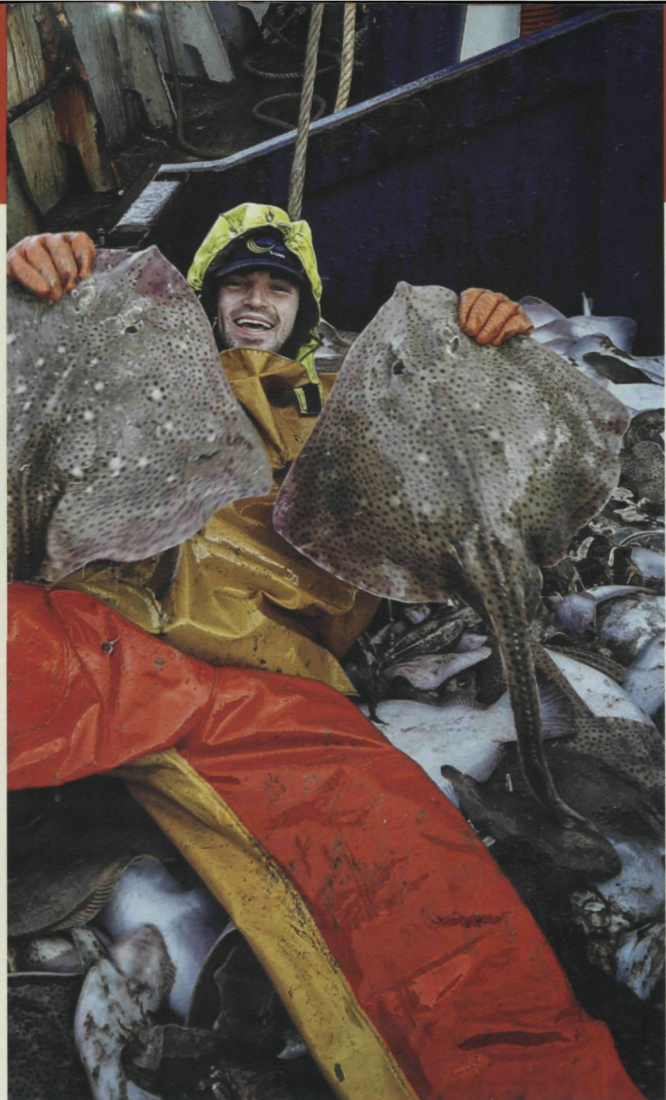
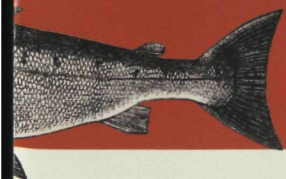
Het probleem van de transportband dien ik dus eerst op te lossen vooraleer we weer kunnen knallen. Ik plaats de ketting weer op z'n plaats en stel de band af op de juiste afmeting. Ik doe een testronde en klaar! *Sometimes shit happens.* Wij als vissers moeten op alle situaties voorbereid zijn, zeker als we ver weg van huis zijn. Dan is het niet altijd makkelijk om aan reservestukken te geraken. Daarom is onderhoud van de belangrijke onderdelen aan boord cruciaal! Je kan en mag niets uitstellen. Want voor je het weet, is het te laat! Als er één iets defect raakt, valt het ganse visproces in het water.

24/08: 09:00 de wekker gaat! Met een beetje hoofdpijn kom ik m'n kooi uit. Gisteren zijn we met z'n allen naar de lokale Ierse pub geweest. En ik moet er geen tekeningetje bij maken hé... We moeten nog lossen, de vis wordt op de vrachtwagen gezet en die begint z'n rit richting **België** waar hij maandag geveild wordt. Na het lossen is het zover. Het water staat hoog genoeg om koers te zetten naar zee. Ik start alles op. Hoofdmotor, hulpmotor, separator, koeling van het visruim, ijsmachines etc. Alles heeft een startprocedure en ik overzie ze twee tot drie keer zodat ik zeker niets vergeet. Wanneer je één afsluitkraan, knopje of oliepeil vergeet, kom je namelijk na 10 min reeds in de problemen.

12:00 u. we stomen de haven uit! We krijgen nog een mooi landschap te zien dat al snel kleiner en kleiner wordt. Dan komt het besef, nu is het aan ons! *Ready to rock*, alles geven 100%, 24/24, 7/7. Na een uurtje stomen komen we aan op de visserij. We zetten de netten overboord, en vieren ze naar visdiepte. Benieuwd wat deze reis te bieden heeft.

15.00u: we vissen op het visbestek genaamd 'de overkant' op zo'n 15 mijl van de Ierse zuidkust. Deze visserij hebben we te danken aan onze voorgaande vissers. Maar ook vooral aan onze vader. Hij vertoefde hier 6 maand aan een stuk zonder naar huis te komen. Dit om de rederij te redden want we zaten in 2008 in slechte papieren. Hij koos ervoor om hier te vissen omdat hier weinig onkosten gemaakt worden. Weinig tot geen materiaal, dicht bij de haven, weinig brandstofverbruik. Om de twee maanden kwam m'n moeder eens naar Ierland en ik mocht mee. Dat ik als dertienjarige mee mocht om papa te zien was een heel avontuur. Rederijen gingen over kop, schepen gingen naar de sloop door dure brandstofprijzen en lage visprijzen. Maar vader bleef overeind met de **Van Eyck** en haar team! De bank kreeg z'n geld en 11 jaar later zijn we door de brandende zon. Al zijn er nog zorgen genoeg! Is onze toekomst verzekerd? Wat gebeurt er na de **Brexit** met ons? Kunnen de brandstofprijzen weer de hoogte in schieten en visprijzen weer kelderen? Allemaal openstaande vragen die een grote impact kunnen hebben op onze sector.

25/08 07:30u: ondertussen zijn we 24 uur verder. Het vissen gaat lekker zijn gangetje, geen opkomende problemen, wel een mooi opkomende zon. Ik sta op wacht, ontsteek nog een laatste sigaretje voor m'n wacht af is en schiet m'n peuk door het raam. Ik maak de schipper wakker en vervolgens de bemanning. We halen onze netten op, de zon staat net boven de horizon, meeuwen circuleren rond het vaartuig en krijsen. Ze weten dat ze straks naar hartenlust zullen kunnen smullen als wij de vis sorteren. Het visblok komt boven, de bokken worden getopt en het net begint boven water te komen. We halen het net aan, even later hangt de kuil (uiteinde van het net) op dek. Zware zakken zijn het, vol zand, slijk, en grote zeesterren. De kuilen worden op dek getrokken en weer gereed gemaakt om de netten weer overboord te schieten! Iedereen op z'n plaats, schipper **Yves** geeft een druk op de luchthoorn, wat wil zeggen dat de touwen los mogen. Het net vliegt over boord. We beginnen met het sorteren. De vangst is matig. Voor de tijd van het jaar gaan we echter niet mopperen. Er is van alles wat: 35kg tong, 40kg pladijs, 80kg rog en nog enkele exemplaren tarbot, zeeduivel en

griet. De rest is bijvangst zoals tongschar, rode en grijze poon, schar, krabbenpoten, heek, schelvis, kreeft en noem maar op! Alles wat zwemt in de zee en in het net terecht komt, gaat het visruim in.

09:00u: de vangst van deze trek is verwerkt! Ik begin aan het middagmaal. Vandaag op het menu: Ierse koteletten met aardappelen en groentjes.

12:00u: tijd om de netten weer boven te halen. Er zit een scheur in het net. Door het mooie weer kan het zand moeilijk wegspoelen en is kans op scheuren veel groter.

13:00u: de innerlijke mens versterken! De boys vullen hun bord naar hartenlust! Na het eten nog een sigaretje en de kooi in. (Beste tuk van de dag)

15:00u: de wachtsman komt ons roepen. Tijd om de netten te halen, eens kijken wat we hebben gevangen! We zijn wat noordelijker gebleven. De vangsten zijn steeds hetzelfde.

18:00u: we gaan de avond in, de zee is rustig en het zonnetje is klaar om zich achter de horizon te verstoppen! Aan de andere kant ontsteekt de eerste ster al. Vreemd dat de visserij zo kan verschillen aan de hand van de stand van de maan en het getij. Als er veel tij (springtij) staat, zwemt de vis rond of trekt ze weg. Eenmaal het tij afslaat (krank tij) legt de vis zich op de bodem om uit te rusten en is de kans op mooie vangsten groter. Naar gelang de reis vordert zullen we meer en meer de motor moeten gebruiken en zullen we harder moeten draaien.

21:00u: de nacht is er! Alles verloopt goed! Het is een normale nacht, de netten komen op dek en gaan snel opnieuw het water in.

26/08 10:00u: ik krijg de vraag van m'n vader om door te sturen wat we nodig hebben. Er komt een vrachtwagen uit **België** onze kant op met viskisten, vismateriaal, machinekamer benodigdheden, proviand, en drank. Ik geef het allemaal door via **Whatsapp**. Dan is het zijn beurt om alles in gereedheid te brengen.

27/08: we liggen nog steeds op hetzelfde visbestek. De planning is om maandag de vangst te lossen.

28/08: slecht weer! De zomer loopt op z'n einde en de eerste herfstperikelen komen er aan. Verder verloopt alles prima. Vandaag staat er kreeftensalade op het menu. Heerlijk met gefrituurde aardappel wedges. Verder eten we nog rog en zonnevis deze reis, vers van onder de kiel. De vlees menuutjes zijn varkenslappen met aardappelen, kip met rijst en curry, fajita's en als laatst, traditiegetrouw: spaghetti.

01/09: nog 24 uur en deze reis zit er op. We kuisen wat aan boord binnen en buiten. Morgen wordt het een drukke dag. De vrachtwagen moet gelost worden en gevuld met onze vangst. De avond valt al snel en we wissen de nacht af.

02/09: omstreeks 08:00 zetten we de visserij stop. De vistuigen vliegen op dek en we stomen richting Dunmore. De laatste visjes gaan het visruim in. Eenmaal de laatste vangst gestockeerd is, maken we de meertrossen gereed want we zijn niet ver meer van de haven.

11:00u: We komen aan. De vrachtwagen staat al klaar. Die moet eerst geleegd worden: 1000 lege viskisten, proviand voor vier weken, materiaal, kettingsmatten, en drank. Daarna kunnen we beginnen met lossen.

15:00: de vrachtwagen is geladen en kan vertrekken richting **Urk** waar onze vis verkocht zal worden. We zetten onze vistuigen om en vervangen hier en daar wat sluitingen en schakels. Ook de korren krijgen een nazicht. Ondertussen zijn m'n broer Kenneth en Tom aangekomen, fris en monter na een weekje verlof! Vannacht vertrekken **Thomas** en **Yves** dan naar huis, om een weekje verlof te houden.

18:00u: De vistuigen worden op dek gezakt en alles wordt gereed gemaakt voor de volgende reis.

20:00u: we springen vlug in de douche en verfrissen ons wat om nog gezellig een hapje te eten bij de plaatselijke **Chinees**. Ik bel nog even naar mijn vriendin en ouders om te vragen hoe het is met het thuisfront. Na het dineren gaan we nog even naar de pub. Het is maandag en lekker rustig. De zomer loopt ook hier op z'n eind. Nog enkele reisjes en het zomerseizoen zit er op!

00:00u: Net aan boord, nog vlug enkele uurtjes slapen om dan morgen weer te vertrekken richting de **Celtic Deep**!

Wat zal ons te wachten staan? Wat zullen we vangen? Allemaal een verrassing! Maar wij staan weer paraat 24/24, 7/7 om u lekkere en kwaliteitsvolle vis op het bord te brengen!

Jason Savels (Z57 Van Eyck)

Kookhoek

Ostênsjhe piestollee

Werkwijze

Voeg de ingrediënten samen en kneed ongeveer 20 min of kneed in kneedmachine.

Dek het deeg af en laat 40 min rijzen in een oven van 35 graden.

Kneed het deeg opnieuw gedurende een 3 tal minuten.

Bol op, kleine bolletjes van ongeveer 50 gr.

Laat terug afgedekt 40 min rijzen in een oven op 30 graden.

Neem brood uit de oven, laat afgedekt staan en verwarm de oven nu op 200 graden.

Bak het brood nu af gedurende 30 minuten.

Als de broodjes afgekoeld zijn, dekseltje van het brood snijden en een paar blaadjes sla op de bodem leggen.

Daarop een keuze van zeevruchten (langoustientjes, garnalen, kreukels, wulken, mosseltjes enz.)

Een potje verse tartaar bij serveren

Brood

- 500 gr meergranenbloem extra grof
- 22 gr verse gist
(bij droge gist mag men maar 11gr gebruiken)
- 15 gr boter
- 10 gr zout
- 280 ml water

Carlos De Gendt

Carlos is al 40 jaar kok en deed diverse stages in binnen en buitenland. Hij werkte o.m. in 't Fornuis en Switel hotel te Antwerpen, Lusitania en Andromeda te Oostende en Casino Middelkerke. Genieten van eten is voor hem een van de mooiste dingen in het leven, dat hij graag, met anderen wil delen.

Als hij kookt, laat hij mensen graag kennis maken met de natuurlijke keuken en zuivere producten.

Een visje bij de thee

Begin de jaren tachtig. Op de keukentafel met het rood-wit geblokte tafelkleed lag naast een albasten *cendrier* het boek: 'Een visje bij de thee'. Ik las het graag en leerde alle verzen uit het hoofd in die periode. Zonder het per se te lezen, want daar was geen tijd voor in het drukke visserscafé, werd deze titel door **Tante Roos** al snel gebruikt als een geliefde uitdrukking in de achterkeuken. Zonder enige link naar de verhalen van **Annie MG Schmidt** die in het boekje stonden,

Boter bij de vis, kent iedereen. Een koekje bij de thee ook. Maar een visje bij de thee? In **Japan** drinken ze thee bij vis. Niets bijzonder maar bij ons kreeg de combinatie een extra dimensie.

Ik quote Tante Roos, de archetypische moeder aller visserscafé uitbaatsters: Vissers hebben een zwaar leven. Ze werken dag en nacht. Ze verliezen vangsten die bijna binnen zijn door gescheurde netten. Ze vissen mijnen op, ze trotseren bloedstollende stormen waar hun leven aan een zijden draadje hangt. Het zijn ruwe zeebonken die alle dagen met gevaar voor eigen leven gaan werken. Het is een hard beroep, lange dagen werken, soms zelfs zonder slapen. Ze trotseren de zee, stormen, ijselijke koude en vele gevaren. Omdat wij en de binnenlanders verse vis zouden kunnen eten. En achter elk van deze mannen staat een even sterke vrouw. Minstens even sterk. Haar man is er bijna nooit. Ze staat er alleen voor. Ze voedt de kinderen alleen op. Het hele huishouden draait op haar alleen. Sommigen hebben een eigen zaak. Voor de kinderen zorgen, haar plan trekken, aan honderdeneen dingen denken, geldzaken en papieren in orde brengen en altijd maar wachten en alleen zijn. Dan een paar dagen je vent thuis, de pangel met verse vis legen, kuisen, invriezen of verdelen en vullen met drank en snoep voor de komende reis en alweer de pluizak vol vuil goed wassen en vullen met verse kleren. Iedere visser heeft oneindig veel respect voor zijn vrouw, als het thuis niet goed gaat, dan aan boord ook niet. Vissers zijn misschien soms wat wereldvreemd maar ze zijn niet dom. Ze weten wat ze hebben aan hun vrouw. Ze kunnen niet zonder. De vissersvrouwengemeenschap houdt de visserij recht. Het is het meest loyale, meest sociale vangnet van alle beroepsgroepen. Zonder die sterke vrouwen, wie zou de kinderen opvoeden? Het huishouden bestieren? Het geld beheren? Dat is de reden waarom al die vrouwen mooie kleren hebben en veel juwelen, een werkster en een chique auto, het zijn koninginnen. De mannen zijn trots op hun vrouw en vergeet niet: wanneer de vissers thuis zijn, laait de liefde hoog op.

Ik dacht er het mijne over: Sterke vrouwen of niet, ik wou later geen viswijf zijn. Ik wou een vrouw zijn. Ik wou geen volledig huishouden runnen op mijn eentje, mijn kinderen alleen opvoeden en een eigen job hebben als daar eventueel nog wat tijd voor over is. Ik wou geen visser die weken wegbleef en dan drie dagen in bed ligt en voor de rest aan de toog hangt. Ik wou helemaal geen sterke vrouw zijn. Toch niet op deze manier. Ik wou het leven van Tante Roos niet. Ik wou mezelf zijn, een man hebben die niet kettert en ik wou vooral niet verlangen naar hem. Daar is het leven te kort voor. Ik wou een man om alles mee te delen, niet enkel drie dagen per maand min de uren die hij op café doorbrengt.

Maar Tante Roos vond mijn visie te beperkt en te eenzijdig: *"Het is allemaal een kwestie van geven en nemen. Ik word beurtelings door feministes aangepakt, de ene keer omdat ik "Hoera, hoera, een vrouw ben die alleen een café runt" en de andere keer omdat ik "Awoe, awoe werk voor mijn man die niets doet en hier een café vol zatlappen moet bedienen terwijl ik eigenlijk aan zelfontwikkeling zou kunnen doen. Maar al die feministes, rechtse of linkse madammen met grote monden, vechten en trekken ten strijde voor hun deel en hebben op het einde meestal niets. Ze jagen hun man weg, staan er alleen voor met de kinderen, leven van een uitkering of moeten tegen een véél te laag loon, véél te hard werken om rond te komen. Je moet het leven zien als een democratie. Je moet geven en nemen en compromissen sluiten, dat is en blijft nog altijd het beste voor iedereen. Er is geen andere manier. Ik heb hard gewerkt, veel geslikt, vaak op mijn tanden moeten bijten maar ik kom meer dan rond en ik heb bovenal geen wrok tegen 'de vijand' zoals mensen die zwart-wit denken. Je hebt mensen die standaard tegen autoriteit zijn of tegen de baas, gewoon omdat het een baas is. Die blijven heel hun leven ongelukkig. Ze voelen zich tekort gedaan. Wij moeten ook inbinden, ook afgeven, ook inleveren maar omdat we solidair zijn en in het algemeen denken en niet alleen tegen zijn, kunnen we ook geluk vinden. Je moet simpelweg je plek vinden in de wereld. En jezelf niet bij voorbaat aan de overkant plaatsen."*

En dat sentiment, beste lezer... de tranen bij de tompouce, vreugde én verdriet, de sterke man én de sterke vrouw, peper én zout, de nacht én de dag, de eb én vloed, dat noemen wij zonder vooroordelen, zonder het éne boven het andere te stellen: "Een visje bij de thee". Geen goed of slecht maar **Yin** én **Yang**, **Pier** én **Pol**, Vissersman én vissersvrouw.

Ik wens jullie allemaal een leven met visjes bij de thee!

Jennifer Vrielinck

DE MAN AAN HET RAAM

Het is gebeurd. Alsof het moest gebeuren. Voor het eerst in vijf volledige jaren is een astrante meeuw mijn appartement binnengedrongen. Een kustvogel met een ontwikkeld gourmetgehalte ontdekte in het brede openstaande raam mijn hamrolletjes gevuld met asparagus, bestrooid met een paar druppels balsamico en geroosterde sesamzaadjes.

Het gebeurde tijdens een opdringerige plaspauze waarvoor ik mijn uitkijk moest verlaten. Toen ik terugkwam van het sanitair zag ik haar nog net breedvleugelig voor het luchtruim kiezen, prooi in de bek. Haar of hem terugroepen was een ijdele hoop.

Het eetpatroon van de Noordzee-albatrossen boeit me al jaren. De selectieve ophaling van de door de stad uitbestede ophaaldienst leerde me dat meeuwen bijvoorbeeld géén tabouleh lusten. Erbij geserveerde, nochtans pikante merguezworst gaat er wél bij hen in. Zie je wel dat de Maghrebiens ons iets hebben geleerd en ook nog dat de Vlaamse Meeuwen zeker hun stem niet uitbrengen op die partij die er Belang bij heeft.

De scheurkalender van Peter van Straaten had me op de plee geleerd dat we vandaag 9 juli waren. Ik noteerde in mijn agenda de datum van de raamkraak. Het incident met de walgvogel bleef niet verborgen voor de dijkjutters die zich nieuwsgierig aan mijn raam opdrongen. In vier talen moest ik uitleggen wat er precies gaan vliegen was. Maar het gespreksonderwerp verlegde zich snel door een andere raid, die van bestelwagens, camionettes en camions die zich als in een choreografie kwamen opstellen op de anders verkeersvrije Oostendse esplanade.

De Koningin van bad- en kuststeden heeft er sinds die dag een toeristische attractie bij: een banale avondmarkt zoals elk dorp en gehucht er een hebben. Op het stadhuis zal het wel anders worden uitgelegd na evaluatie van de eerste editie. Op voorhand was er niet al te veel ruchtbaarheid aan gegeven. Misschien was men zelf

niet zo goed voorbereid, want de nacht voordien om 4 uur was men nog kabels aan het trekken voor een 'groep' die sommige stalletjes van een summiere verlichting moesten voorzien.

De hele dag lang bleef het rustig en konden de cuissetaxi's de billen ontbloten en over de dijk laveren tussen de vele deelsteps door. Om 14 uur reed een colonne aan. De dagjes- en langere toeristen schrokken zich een aap, want zij waren nog minder geïnformeerd dan de dijkbewoners en de overige al dan niet aangespoelde Oostendenaars. Dat dit een dik half uur eerder gebeurde dan afgesproken tussen de organisatoren en de tolerante Stad leek voor niemand een probleem. Alsof het geregisseerd was door Franco Dragone (van Cirque du Soleil) zetten de propvolle wagens zich vrij synchroon met hun rug tegen de reling.

Op de promenade keken zowel de burgers als de reguliere commercianten (die het hele jaar zwaar belast worden op de uitbreiding van hun zaak naar de straat toe) zorgvuldig toe hoe één en ander evolueerde. Een solidair gevoel laadde zich op en een delegatie van hen ging discussiëren met één van de organisatoren én met de duidelijke klacht dat "rechttegenover een snackbar/frituur/wafelbakterras, een ambulant kraam aan het opstellen was met identiek dezelfde produkten als zijn overbuur". De mobiele concessiehouders gaven- na veel overredingskracht van de overbewoners - toe dat deze marktopstelling een beetje te cynisch was en het kraam werd prompt vervangen door de bolide van een cosmeticslijter.

De eerste passanten, zowel richting station als richting Casinoparking, gunden de kramencollectie geen blik. Ze waren immers naar Oostende gekomen om de zee te zien maar die was nu weggemoffeld achter verkoopsstanden. De weinige doorkijkspelen waren dan nog afgedekt door de terrassen en Berlijnse muren van de beachbars.

Van 16u42 af verspreidde zich een gastronomische stank richting appartementsgebouwen. Zeer gevarieerd zoals het er bij de wereldkeuken aan toe gaat. De meest doorringende kwam uit het hamburgerkraam waar ze de ajuin aan het voorbakken waren. De hele periode van het aanstoven waagde zich niemand aan de aankoop van de niet te evenaren wansmakelijkheid.

Bij een rondrit met mijn **Benidorm Bastard** stuitte ik achtereenvolgens op een plantentombola, geanimeerd door een **Hollandse DJ**, alsof hij een waarmede was voor wat **Tulpenland** te bieden had aan kwaliteit voor een prijsje. Even verder hadden de springkastelen en een triest podium de plaats ingenomen onder de beelddengroep **Rock Strangers** van **Arne Quinze**. De bazin van een druppelkot met zeer veel kleurtjes en evenveel beloofde smaken had het zelfs gewaagd om één van de oranje deukfiguren te vederen met een affiche voor haar arbeiderscognacjes. Toen ik haar vriendelijk maar kortdaat mededeelde dat dit niet kon en dat ze respect moest hebben voor de kunstwerken antwoordde ze wonderwel niet van "Kunstwerken!?" maar ze zei beleefd en naïef tegelijkertijd dat ze de pancarte vanavond wel zou meenemen. Ik vertikte het om er nog aan toe te voegen: "A t zoe nog da an mankeere!".

Inmiddels trok een bont maar kitscherig gekleed muzikaal duo het podium op en tot overmaat van ramp namen ze ook nog elk een microfoon. Al na enkele noten was duidelijk te horen dat ze de voorselecties van **The Voice** en **Belgium has got Talent** nooit zouden gehaald hebben. En toch probeerden ze met Nederlandstalige liedjes, o wee... En met een choreografie die zelfs **Marina Wally** niet zou kopiëren. Dan maar weer op de onfrisse geur van de eetstandjes af. Zou hier enige vorm van controle op gebeurd zijn en/of een summere hygiënische doorlichting?

Rond 20.30 uur begon een wandelconcert door een beter dan middelmatige fanfare of een beetje breed uitgevallen brassband, maar in een outfit die zelfs de kringloopwinkel niet zou durven herverkoop. Door de kwaliteit van hun muziek en het niet voor de hand liggend repertoire konden ze het publiek op hun hand krijgen en het enige applaus van de avond in ontvangst nemen.

Veel vroeger dan voorzien begonnen de eerste marktkramers hun mattetaarten, **Swarovski**-juwelen, **Natuurhoning De Bie**-potjes, ongekoeld geëtaalde kaas- en vleesspecialiteiten... satijnen lakens in te pakken. Inmiddels was de Hollandse plantenboer zijn orchideeën al aan het verkopen tegen de prijs van pis- en boterbloemen. En gelukkig dat de Oostendenaars en hun bezoekers waren dat ze met een half bos naar hun terras konden terugkeren!

Als je het mij vraagt heeft de eerste Avondmarkt niet veel zoden aan de **Dijk** gebracht. Met de grootste waardering voor alles wat menselijke beweging en avontuur inhoudt kon ik er niet in slagen te ontdekken wat de meerwaarde van dit evenement zou kunnen zijn voor een stad die zoveel creatiefs en inventiefs te bieden heeft. Misschien dat de stadssecretaris ons daar een verklaring kan voor geven.

En tenslotte nog deze: Ik moet dringend iets uitspoken dat **Femen** tegen de borsten stoot. Dan komen ze misschien voor mijn raam protesteren.

Freek Neiryck

In memoriam Joris De Voogt

Op 28 december 2018 overlijdt **Joris De Voogt** (°27 maart 1953). Aan dat overlijden wordt hier richtbaarheid gegeven, maar dat is me destijds ontgaan. Dat ik er nu over schrijf komt doordat diens dochter, **Hanna**, in Joris' archieven ontdekt dat hij ook in Het Visserijblad gepubliceerd heeft. Waarna ze contact met me opneemt.

Joris De Voogt werkt inderdaad vanaf 2011 mee aan het maandblad dat op het einde van 2013 ophoudt te bestaan. (°) De uitgeweken Bruggeling opent in 2009 een wijnbar in de Oostendse visserswijk Opex; **Jo Clauwaert**, vormgever, mederedacteur en fotograaf van het blad, wordt er klant. Moeiteloos overhaalt hij De Voogt om regelmatig een column te schrijven. In 2013 heet die *Een praatje bij een plaatje*. Waarin De Voogt telkens een foto van Clauwaert becommentarieert. Maar in 2011 staat boven Joris' bijdrage Zio Gio vertelt, titel die de liefde van reisschrijver De Voogt voor Italië verraadt ... en voor de wijnen die dat land produceert.

Hoe hij de integratie in de visserswijk ervaart, vertelt Joris in zijn eerste column.

In 2009 ben ik aangespoeld in de Vuurtorenwijk. Excuseer: op den Opex. Want dat heb ik intussen geleerd: Oostendenaars spreken nog altijd over den Opex. Als ex-copywriter ben ik een taalfreak en zo heb ik geleerd dat je niet 'in' maar 'op' den Opex woont. Er bovenop dus.

Anderhalf jaar geleden heb ik mijn wijnbar Zio Gio geopend. Heel den Opex verklaarde me zot. Ze hadden ook wel een beetje gelijk. Een wijnbar op den Opex! En dan nog uitgebaat door een aangespoelde Bruggeling. Stel je voor. In Oostende moet je niet al te luid zeggen dat je van Brugse komaf bent. Maar intussen woon ik er bijna twee jaar en ik vind den Opex een formidabele plek om te wonen. Het is een dorp in de stad. De mensen zeggen elkaar hier goeiedag op straat, waar vind je dat nog? Op den Opex hebben we alles wat we nodig hebben: winkels, cafés, vishandels ... noem maar op. Stel dat Oostende zou overstroomd zoals in 1953 (mijn geboortjaar!), dan nog kunnen we hier maandenlang overleven. In het begin dacht ik dat de Opexnaars een laag zelfbeeld hebben. "Dat is hier het nègerdorp", hoorde ik vaak.

Het schijnt te maken te hebben met de kolenlossers van vroeger. So what, dacht ik, wat is er mis met een nèger of een kolenlosser? Intussen heb ik door dat de Opexnaars wel degelijk hun trots hebben. Ze koesteren hun scheldnaam als een geuzennaam. Zo kennen we de Opexnaars weer.

Het overlijden van Joris De Voogt kwam heel onverwachts. Hanna: 'Hij ging op donderdagochtend 27 december met een pijnlijke been naar de huisarts. Die stelde een spierscheur als diagnose. De vrijdagmiddag nam mijn vader opnieuw contact op met de huisarts maar die bleef erbij dat het een spierscheur was. 2 uren later is hij overleden. Een diepveneuze trombose in het been leidde tot een longembolie, en kort daarop volgde een hartstilstand.'

Flor Vandekerckhove

Over panger, pluizak en poesters

Jan Cordier en zijn vrouw Francine Calcoen wonen sinds 8 maanden in een zorgflat van **St Anna** in **Bulskamp** bij **Veurne**. Tafels en boekenplanken zijn gevuld met materiaal en foto's van de **Noordzee**. Stuk voor stuk herinneringen aan een leven op zee. Ogen lichten op als ze vertellen over hun leven als visser en vissersvrouw en bij de wildste verhalen deint zelfs de tafel mee...

Een bakkersronde eindigde met een panger en ploozak

Jan Cyriel Julien Cordier werd in **De Panne** (1934) geboren als zoon van een bakker die zijn winkel had in de wijk **Oosthoek**. Als jongen werd Jan vlug ingeschakeld om de broodronde te doen voor zijn vader. Met zijn triporteur schuimde hij de streek af maar bleef altijd haperen op de dijk, kijkend naar de zee en de vaartuigen. Toen hij 13 jaar en 8 maanden oud was, vroeg hij op de dijk aan **Jules Harteel** of hij 'jongen' mocht worden op een van zijn vissersboten. De familie Cordier stond op stelten. Want dat Jan zijn vader zou opvolgen, dat stond in de sterren geschreven. Moeder en tante vloekten uit onmacht. Vader zweeg en kocht voor zijn zoon een panger (trommel om voedsel en drank in te bewaren), een pluizak (voor de kledij), een oliejekker en laarzen. Er volgde nog één zin: "Als je gaat op zee, dan ga je. Voor altijd. Terugkeren naar de bakkerij kan niet meer."

Nee. Jan zou niet meer terugkeren. Hij wilde geen platen kuisen in de bakkerij, lachte de familie. Wel platen gutten op een vissersboot.

Jan vulde zijn panger bij **Bertha Walraeve** met koekjes, eieren, snoep. Na een paar jaar ervaring werd dat aangevuld met ... **Negrita**. Want 'echte' vissers starten hun werkdag met een poester: een beetje suiker, een flinke scheut **Negrita-rum** en een paar geuten sterke koffie.

Zo monsterde Jan Cordier op 13-jarige leeftijd aan als 'jongen' op de O.310 in **Oostende**. Het begin van een leven aan zee. Zijn 'monsterboekje' bezit Jan nog altijd. Voor hem een kostbaar souvenir van een bewogen leven. Belangrijker dan mijn paspoort, zegt Jan. Als visser kon hij op vertoon van dit document overal aan land. Genoteerd werden het bootnummer, de eigenaar van de boot, de functie van Jan, de dag van aanmonstering en terugkeer.

17 jaar werken als visser

Als 'jongen' was hij het manusje-van-alles. Koffie brengen, afwas doen, het dek schrobben, gutten en dus mijl na mijl ontdekken hoe hard het vissersleven is. "We waren soms 24 dagen aan een stuk weg", vertelt Jan. "Er bestond in die tijd geen gsm, alleen **Oostende Radiofonie** aan boord waarmee min of meer contact kon worden gehouden met de mensen aan wal."

Korte tijd later werd hij lichtmatroos en dan matroos. "Ik deed wachten op de brug. Toekijken of de korre (de visnetten, n.v.d.a.) niet bleef haperen. Want een volle korre die aan de bodem bleef plakken, kon een schip tot zinken brengen."

Later voer Jan ook met de O.287, O.242, O.324 en de O.269. Ook **IJsland** werd aangedaan; een aparte ervaring omdat het fijn stof overal kon doordringen, tot onder de oliejeckers zelfs. Mouwfretters, noemden zij dat.

Gestalte	Oogen	Haar	Gelaatskleur
1 m, 83	grijs-blauw	Blond	Geel
Vingerdruk:	Huidbeprikking of andere bijzondere teekens.		
L.D.			
Algemeen Stamboek van	N°		
Stamboek van	N°		
Handteken van den zeeman			
Cordier J.			
(Voor adres, zie laatste bladzijde)			

KONINKRIJK BELGIË
 KOOPVAARDIJ EN ZEEVISSCHERIJ.
ZEEMANSBOEKJE N° 4908

afgeleverd aan :

Naam **Cordier**
 Voornamen **Jan Cyriel Jozef**

Geboren te : **De Panne**
 den : **6 November 1934**

Zoon van : **Karel Jozef**
 en van : **Verweerde Maria Cordier**

Nationaliteit : **Belg**

Afgeleverd te **Oostende** den **9 Maart 1951**

De Waterschout,
van A. van der

Bootnummer	Naam	Datum
O. 310	Jan Cordier	23.11.48
O. 287	Jan Cordier	17.2.1949
O. 287	Jan Cordier	7.9.1949
O. 287	Jan Cordier	17.9.1949
O. 287	Jan Cordier	18.12.49
O. 287	Jan Cordier	30.5.1950
O. 287	Jan Cordier	17.7.1950
O. 287	Jan Cordier	22.6.1951
O. 287	Jan Cordier	19/12/51

De ongrijpbaren U aangeboden door Peter Holvoet-Hanssen

het begon met een droom –

in de oude wind te vliegeren, Bombardo's zoon, ge hoort
'zing van meermintranen zout en zilver' – op het wolvenpad
maait ge naast de vlinders in het zonnegoud, gij Goleman
met uw koor van ambulances, zaaier van eenduidigheid
luister hoe de kleine reusjes spelen in het blinkend blauw

speur in reten, ruik in kieren, ge vindt onze sporen niet
ge vangt nooit het parelmoeren zolderlicht, 'waar is hun nest'
wolkenjagers met genietingen te klein voor een gigant
dit is het verschil: wij varen op de mist – gij pist op sneeuw
stille heeft ons lied gemaakt, nog rauw, de verzen strak en vrij
in de klauwen van de Stormkat klingend 'schaduw, lig en blijf'

hoe we bijten in de zuurstof
als een kaarsstomp in de nacht
schijnend
51 geesten op een waterkoude dag

*geïnspireerd door poëzie-ontmoetingen in Ziekenhuisschool
De Leerexpert bij het Middelheimziekenhuis, Antwerpen*

Noëlla Elpers' James Hond gaat op avontuur met James Ensor

25 jaar 'Het Kapersnest' met **Noëlla Elpers** en **Peter 'HH'** melden u met vreugde hét (nieuwe) ENSOR-kinderboek van Noëlla dat, als 2e in de grappig-ontroerende James Hond-reeks (met echt bestaande personages uit Oostende, zoals **Reneetje** ex-resto Stad Kortrijk, zeevisser **Marnix Verleene & co**) jong en oud zal bekoren. Spannend ...

Voorjaar 2018 verscheen het eerste leesboek van Noëlla Elpers (+9) over de dappere speurneus **James Hond**. James Hond en de Elfenbank werd geïllustreerd door **Arnold Hovart** en kon op lovende reacties rekenen. Onder andere Noëlla's vlotte pen, beeldende stijl en combinatie van spanning en humor werd door lezers geapprecieerd. Een jaar later is het gloednieuwe avontuur James Hond en de zwarte vorst klaar, geïllustreerd door **Steven Dhondt** en met een glansrol voor de Oostendse kunstenaar **James Ensor**. Achteraan in het boek wordt ook in een kort non-fictiekatern de levensloop van James Ensor toegelicht.

Over het boek

Het is de vooravond van carnaval in Oostende. Andreetje van 't Zeetje en James Hond volgen van het werk voor de carnavalstoet op de voet, want er wordt door de Lange Neuzen aan een prachtige wagen gewerkt: een schelp met daarin de figuur van de beroemde schilder James Ensor. Maar dan kruipt er een dikke mist over de stad waarin volgens de kater Tiger T. een duistere aanwezigheid schuilt. En welke hond is er dapper genoeg om er als eentje eropuit te trekken met die Zwarte Vorst? Juist ja, James Hond! *Alles werd gretig door de kille mist opgeslokt. Alles, behalve de Zwarte Vorst en zijn honden. Ik kon hun omtrek in*

het zwakke schemerlicht zien. Ik volgde die vormen en haalde hen in. Ik ging naast de donkere schim lopen, keek naar hem op en baste: 'Bent u de Zwarte Vorst?' De schim hield zijn pas in en keek mij verbaasd aan. Zijn gezicht was lijkkleek. Ik zag zijn witte baard. Het wit van zijn donkere ogen glansde. Hoe duister deze geest ook was en hoe mistig het weer: ik kon hem goed zien door die krans van licht. De twee honden kwamen nieuwsgierig dichterbij en keken mij aan met vlamme, bolle oogjes. 'Zwarte Vorst?' zei de geest. 'Wie bedoelt gij, ventje?' De schim verstond hondentaal! Ik schepte moed en zei luid en duidelijk: 'U meneer, ik bedoel u!' 'Ik ben de Zwarte Vorst niet. Mijn naam is James...' 'Nee, mijn naam is James!' 'Nee, James ben ik. Ik ben meester James Ensor!' 'En ik ben James Hond', zei ik beslist.

Over Noëlla Elpers

Noëlla Elpers is jeugdauteur sinds 1993 en schreef al tal van kinderboeken en jeugdromans. Met haar historische adolescentenroman *Dolores!* (2007) verwierf ze de Thea Beckmanprijs, de Boekenleeuw, de Kleine Cervantesprijs en stond ze op de shortlist van de Gouden Uil Jeugdliteratuur. Met *James Hond* keert ze terug naar haar oude liefde: het schrijven van humoristische én spannende boeken, hartverwarmend voor kinderen van 8 tot 10 jaar.

Het avontuurlijke vissersleven van Julien Dewulf

Op 1 mei valt dit bericht in mijn bus: 'Ik probeer de geschiedenis van mijn grootvader te onttrafelen, een Oostendse visser waarover veel verhalen de ronde doen. Mijn vader, die half Chileen is, vertelde over hem de meest vreemde dingen. We namen het allemaal met een korrel zout. Maar nu willen we graag weten wat er echt van aan is.' Het briefje is getekend **Elke Dewulf**.

Haar grootvader blijkt schipper-reder **Julien Dewulf** te zijn, waarvan de Bredense visser **René Derycker** destijds in Het Visserijblad zei dat hij een geboren avonturier was. Volgens de kleindochter noemde men haar grootvader zelfs *de piraat van Oostende*.

Het is die zin voor avontuur die hem in 1949 doet beslissen om met zijn vissersvaartuig, *O.325 Charles Darwin*, naar **Chili** uit te wijken. De familie gaat mee en dat geldt ook voor families van de bemanningsleden. Heel het avontuur - en dat van nog andere Belgische vissers die toen naar Chili vertrokken - wordt uitgebreid in **Het Visserijblad** beschreven door **Daniël Pots**. (*)

Dat is al avontuurlijk genoeg. Maar er is meer. Elke vertelt ook dat Julien Dewulf in 1937 gevangengenomen wordt... in **Spanje**. Mijn nieuwsgierigheid is gewekt: wat doet een Vlaamse visser in volle burgeroorlog in Spanje? **Gazet van Antwerpen** geeft me een antwoord. De editie van 8 augustus 1937 titelt: *'Twee Belgische vissersvaartuigen gestolen?'* En onder die vraag staat een andere: *'Bevinden ze zich in een Spaanse nationalistische haven?'*

De Rita II en Rita III werden in de Belgische vloot ingeschreven als Z.57 en Z.58.

Het blijkt om de **Z. 57 Rita I** en **Z. 58 Rita II** te gaan, beide varend voor de Brusselse rederij **Rossel**. Aan boord 9 Belgen en 15 Spanjaarden. Die laatsten instrueren de **Belgen** in een Spaanse vismethode, aldus de krant. Maar de **Spanjaarden** slaan aan 't muiten en schipper Julien Dewulf stuurt de reder een kort maar krachtig telegram: *'Schepen gestolen.'*

Elkes vader spreekt van *'opgezet spel'*, volgens hem heeft Julien zich gewillig laten ontvoeren. Maar dan vind ik op de website van **Deplate** een uitgebreide beschrijving van 's mans loopbaan. "Daarin vermeldt **Roger Decler** het Spaanse avontuur: *'Rond die tijd kwamen er te Zeebrugge twee Spaanse vissersschepen aan, bemand door republikeinen. Ze wilden in België klandestien wapens kopen om Franco te bevechten. Doch de Spanjaarden maakten fouten en er werd een embargo gesteld op hun schepen. De Spaanse reder kwam over en verhuurde de schepen voor de tijd van de Burgeroorlog aan de reder van Julien Dewulf. Ze zouden onder Belgische vlag varen met een Belgische kapitein en een stuurman, maar met Spaanse matrozen. Met zijn avontuurlijke aard bleek Julien de geknipte kapitein om de Rita I te voeren. Gedurende enkele maanden gingen de Rita Uno en de Rita Dos, die het net tussen zich sleepten in de zogenaamde "pareja"-manier, veel vissen voor de Engelse en Ierse kunsten, maar op een nacht brak muiterij uit op Juliens schip. De Spaanse matrozen hadden in de Britse haven **Milford Haven** vuurwapens kunnen bemachtigen en dreigden Dewulf neer te schieten indien hij het roer niet overgaf. Op de RITA DOS gebeurde net hetzelfde. Beide vaartuigen wendden de stevens en koersten naar Spanje. Ze doorbraken*

*de blokkade en werden gemeerd naast een Spaanse oorlogsbodem in de baai van **Passagos**. De bemanning bleef gevangen aan boord, doch de schipper was een andere mening toegedaan. Hij ontsnapte op zijn eentje en zocht de Belgische consul in **Madrid** op. Deze zorgde ervoor dat de Belgen ongedeerd met de trein naar **Oostende** konden terugkeren.'*

Het Visscherijblad van 14 augustus 1937 bericht over de terugkeer van de gekaapte Vlaamse vissers.

Dit stukje zou hier geëindigd zijn, ware het niet dat **Daniël Eyland** een schijf in mijn brievenbus laat vallen. Daarin onder meer een kopie van *Het Visscherijblad* van 14 augustus 1937. De pas uit Spanje teruggekeerde Julien Dewulf doet zelf zijn verhaal. **Pros Vandenberghe** noteert. Merkwaardig is wel dat het blad het bij herhaling over Rita II en Rita III heeft (elders is dat Rita I en II). 29 juli: *'Rond 24 uur, terwijl de Belgische kapitein Dewulf en de motorist ter ruste lagen, werden ze plots gewekt en door gewapende Spanjaarden overvallen. De Spanjaard **José** stond voor Dewulf met de revolver, terwijl achter hem een matroos met een gutmes en de bootsman met een hamer stond. Onmiddellijk werden ze naar beneden in het matrozenverblijf geleid en opgesloten, terwijl zij den stuurman hoorden roepen dat er koers naar Spanje zou gezet worden.'* José leidt de muiterij: *'Hij verklaarde in 't Engelsch het schip genomen te hebben, met het medeweten van den vroegeren Spaanschen reder **Martiarena** (...).'*

Op 1 augustus, ter hoogte van **Biaritz**, verlaten enkele Spanjaarden de schepen: *'Achteraf vernamen we dat 2 Spanjaarden van de Rita II en verder 4 van de Rita III met het bootje naar wal waren gestoken, daar zij weigerden te vechten voor **Franco**.'*

Op 2 augustus varen de schepen de door Franco gecontroleerde haven **Pasajes** binnen. De Spaanse reder wacht hen daar op. Dewulf weigert zijn schip af te staan: *'De schipper wou het schip niet verlaten en de reeder verplichtte 2 wachten hem met geweld ervan te halen en op te leiden zooals boeven. Een talrijke menigte woonde dit bij en jouwde de reeder uit, alhoewel men de Belgen voor kommunisten had doen doorgaan.' Meteen wordt het schip door de nationalisten in de burgeroorlog ingeschakeld: '(...) daar de vaartuigen reeds van een kanon zouden voorzien worden en van een mitrailleurse "anti-avion" om in dienst te treden van Franco.'*

De Belgen komen op 8 augustus weer thuis. Het Visscherijblad vermeldt de namen: **'Decrop Pierre**, kapitein der Rita III, **Bossier Frans**, matroos; **Devriendt Edouard**, machinist; **Vandeneyade René**, jongen.' En verder: **'Julien Dewulf**, kapitein der Rita II, **Stuyts Arthur**, marconist; **Vandenbergen Florent**, motorist; **Saelens Maurice**, 1ste motorist; **Savens Gilbert**, laver.'

Flor Vandekerckhove

Met dank aan **Eddy Eneman**, **Dirk Reunbrouck** en **Daniël Eyland** voor de geleverde documentatie. (Dit artikel verscheen eerder in de blog van De Laatste Vuurtorenwachter.)

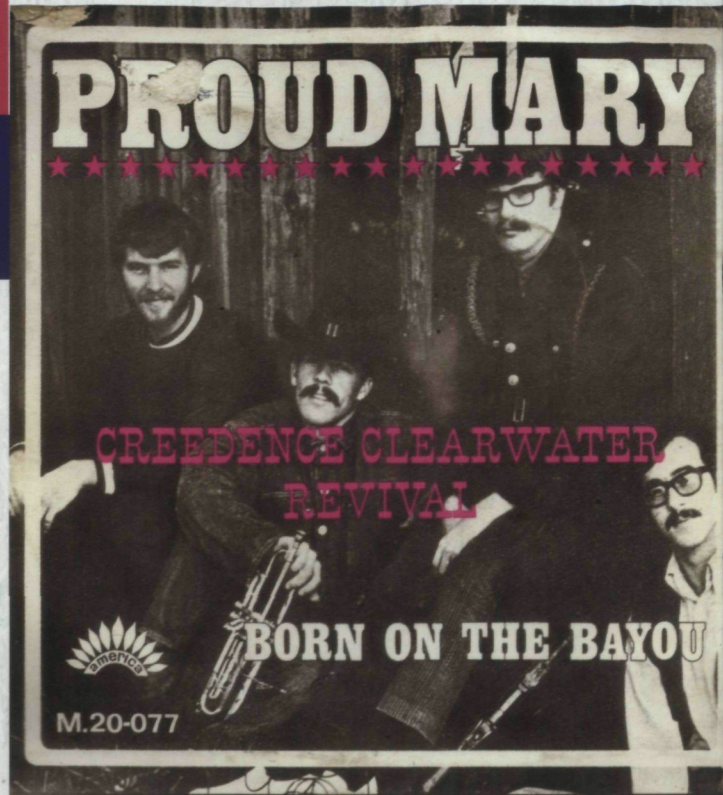

JOHN FOGERTY EN 'PROUD MARY'

Uw dienaar mocht voor de (als we dat goed hebben...) éénénderdigste maal een stuk plegen over de driehoek zee-zeeman-muziek, aanleiding om in alle windrichtingen uit te zeilen en allerlei wetenswaardigheden op te diepen, grotendeels nutteloze stuff maar vertelt u dat vooral niet verder. We maken u graag deelachtig aan de resultaten van onze schattenjacht, die we met de nodige nederigheid en omzichtigheid aan u, de lezer voorleggen.

Het moeten niet altijd zeeën of oceanen zijn die in deze rubriek aan bod komen: ook rivieren en stromen zitten vol water (echt!) en er zijn daar flink wat songs over gepend. Meer dan eens spelen vaartuigen een rol in deze liedjes en die zijn doorgaans bemand door zeebonken (M/V) en zoetwatermatrozen van allerlei slag. Een mooi voorbeeld is 'Proud Mary', dat gestroomlijnde meesterwerkje dat **John Cameron Fogerty** (°1945) bedacht voor zijn bandje **Creedence Clearwater Revival** ofte **CCR**. Het werd de eerste en grootste van een lange rij monsterhits (tot en met 'Sweet Hitchhiker' in 1971) die elkaar in razend tempo opvolgden. 'Proud Mary' werd bovendien talloze malen vertolkt door anderen. Op die wijze werd het nummer meermaals een grote hit. Een andere artiest zou daar allicht rijk van geworden zijn. We zeggen niet dat het niet zo is bij John Fogerty, maar zijn belevenissen met het **Fantasy** label zijn al even legendarisch en kunnen gerust een heel visserij-blad vullen. Je kan het zo gek niet bedenken of het overkwam Fogerty. De man werd zelfs aangeklaagd voor plagiaat... van zijn eigen werk!

Laten we ons hier beperken tot 'Proud Mary', een song die na al die jaren nog altijd even prachtig klinkt, maar waar hele happen van de tekst niet altijd even precies begrepen zijn. Zowel de inhoud van de song als de ontstaansgeschiedenis kunnen aanleiding geven tot misverstanden. Na enig zoeken kom je toch te weten hoe de vork aan de steel zit, al is de omzichtigheid waar

we het eerder over hadden hier toch nog steeds aange-
wezen. Het ziet ernaar uit dat 'Proud Mary' in het begin
helemaal niet ging over een raderboot op de Mississip-
pi. John dacht aan een verhaal rond een kuisvrouw voor
rijken, een weinig benijdenswaardig bestaan. De bassist
van CCR, **Stu Cook**, bracht de idee aan van de rivier-
boot na het zien van een TV-show. John keek in zijn
boekje met goeie songtitels en slagzinnen, en haalde o.a.
de zinsnede 'Rolling on a river' boven.

Op dat moment bestond Creedence Clearwater Revival
al, voortgekomen uit **Tommy Fogerty and the Blue
Velvets**, die de platenfirma, Fantasy dus, veranderde
in **The Golliwogs**. **Tom Fogerty** (1941-1990) was Johns
oudere broer en zou de slaggitarist van CCR worden
terwijl **Doug Clifford** als drummer het kwartet com-
pleet maakte. Het eerste album 'Creedence Clearwater
Revival' (met de bekende covers van 'I Put A Spell On
You' en 'Susie Q') was nog niet uit. Dat was pas in 1968.
Maar John bleek over een goeie pen te beschikken. Het
ontstaan van 'Proud Mary' valt samen met het bericht
dat John ontdekte (het lag al even onopgemerkt in de
gang): het was hem eindelijk gelukt (eervol) ontslag te
nemen uit het leger, geen luxe in de hoogdagen van de
Vietnamoorlog.

Hij wist met zijn blijdschap geen blijf. Van pure vreugde
greep hij naar de gitaar en daar kwam al 'Left a good job
in the city', dat het lied inzet. De akkoorden kwamen
vanzelf. 'Big wheel keep on turnin', Proud Mary keep on
burnin' (al zingt John het meer als 'boinin', naar ver-
luidt de heilzame invloed van bluesreus Howlin' Wolf)
'Big wheel' verwijst vanzelfsprekend naar de grote rad
dat de rivierboot van achteren uit voortdreef, een zgn.
stern-wheeler (er waren ook rivierboten met twee rade-
ren, één aan stuurboord en één aan bakboord, een zgn.
side-wheeler) 'Rolling, rolling, rolling on a river': u kent

het natuurlijk! Fogerty bracht een aantal instrumentale details in die het rollende en stampende gevoel van zo'n vaarttuig versterken. De harmonieën die hij later aanbracht, buiten de andere leden om, zorgden, naar men fluistert, voor extra spanningen met de rest van de band, spanningen die deel leken uit te maken van het DNA van CCR en ook leidden tot de split in 1972. Maar de song, die zat gebeiteld, dat wist Fogerty meteen, en inderdaad 'Proud Mary' zou in maart 1969 nr. 2 halen in de States (de eerste van vijf opeenvolgende hits van CCR die op 2 zouden stranden!) en in vele landen op de planeet werd het ook al een dijk van een hit. Het nummer verscheen op CCR's tweede 'Bayou Country', al had de groep, gebaseerd in California, niets te zien met de Deep South.

Zoals dat is met een goeie song: je gelooft wat de zanger je vertelt. Niets is minder waar, toch niet in dit geval: Fogerty was wegens zijn militaire verplichtingen nog nooit verder oostelijk geraakt dan **Montana**. Pas na de opname van de song reisde hij naar **Memphis** om eindelijk eens een blik te werpen op de Mississippi! En daar was de eerste cover: soulzanger **Solomon Burke** zorgde daar in juni al voor: het werd het titelnummer van zijn plaat, die in mei was uitgekomen en waar John Fogerty de liner notes voor schreef. Deze heerlijke versie, met een elektrische sitar, die toen wel vaker te horen viel bereikte 'slechts' nummer 45 in de charts, maar is wel de eerste met een gesproken intro. De openingszin wordt bij Burke 'Looking for a job in the city'. Alleen al in 1969 telde men 35 uitvoeringen van 'Proud Mary' op plaat. Het zouden er ruim honderd worden.

De versie van **Checkmates Ltd.**, met de uitstekende **Sonny Charles** als zanger, haalde de 69e plaats, maar is van belang omdat de productie bij de excentrieke **Phil Spector** lag, bekend om zijn grootse producties die men de 'wall of sound' doopte. Menigeen maakte gebruik van zijn diensten: **The Ronettes**, **The Righteous Brothers**, **The Beatles**... Zelf maakte hij één legendarische plaat, die zijn werkmethode ten volle illustreert: 'A Christmas Gift For You From Phil Spector' (1963) Spector, intussen bijna 80, zit een langdurige straf uit voor moord: pas binnen acht jaar komt hij vrij... Van belang is hier dat

hij in 1966 een gigantische hit voor **Ike & Tina Turner** produceerde: 'River Deep, Mountain High'. Het is Spector die Ike Turner wees op de mogelijkheid om 'Proud Mary' onder handen te nemen.

Die versie met het beroemde parlando in het begin en het razendsnelle vervolg, werd op haar beurt een **blockbuster** in 1971 in de States (vierde plaats) en in de lage landen, zij het daar een stuk bescheidener. Vreemd genoeg werd ze pas een hit in de UK in... 2010, nadat ze gezongen werd door één van de kandidaten van 'X-Factor'. Intussen had **Tina Turner** ook een 'Proud Mary' opgenomen voor haar hitalbum 'What's Love Got To Do With It' in 1993. Als fan van Ike & Tina Turner was John Fogerty in de wolken met hun 'Proud Mary'!

Tot slot: in de jaren tachtig had Fogerty het zingen van het oude repertoire van CCR afgezworen en hij hield zich daar strikt aan. Hij was immers nog bitter omwille van wat er met CCR en Fantasy allemaal gebeurd was. Maar op 19 februari 1987 brak hij die eed. Hij ging immers naar het concert van bluesman **Taj Mahal** in de Palomino Club (Noord Hollywood) in de hoop dat niemand hem zou herkennen. Maar twee andere top-pers hadden blijkbaar hetzelfde idee gehad: **Bob Dylan** en **George Harrison**! Van het een kwam het ander: de vier belandden op het podium en zongen elk een liedje. Dylan bleef een weigerachtige Fogerty smeken om 'Proud Mary' en jawel, ten slotte gaf John toe en bracht een geweldige uitvoering van zijn song. En omdat Dylan spottend gezegd had dat iedereen zou denken dat die song van Tina Turner was, eindigde John met 'Eat your heart out, Tina!'

Dank en *keep on rolling on a river*, John!

Antoine Légat

P.S. Sinds augustus zijn (eindelijk!!!) de integrale opnames beschikbaar van 50 jaar geleden, alle elf songs van toen, 'Live At Woodstock'. Zowaar een hebbeding, mét 'Proud Mary'!

Bron van inspiratie vormde onder meer:

<https://www.songfacts.com/facts/creedence-clearwater-revival/proud-mary>

Vissen in het verleden

Noteer alvast vrijdag 25 oktober 2019 in je agenda! Iedereen met een hart voor het rijke verleden van onze zeevisserij komt zeker aan zijn trekken op deze vijfde en vernieuwde uitgave van de studiedag Vissen in het Verleden. Vanaf dit jaar vindt de studiedag plaats in het **NAVIGO**-museum.

De studiedag richt zich tot iedereen die het warm krijgt van het rijke verleden van onze zeevisserij: van geschiedkundigen tot visserijbiologen, van archeologen tot sociologen, van erfgoed-deskundigen tot heemkundigen en andere geïnteresseerden.

Op het programma:

De voormiddag staat in het teken van de **pulskorvisserij**. We starten met een korte geschiedenisles, want elektrisch vissen is niet nieuw! Daarna wordt het meest recente wetenschappelijk onderzoek toegelicht. We sluiten dit onderwerp af

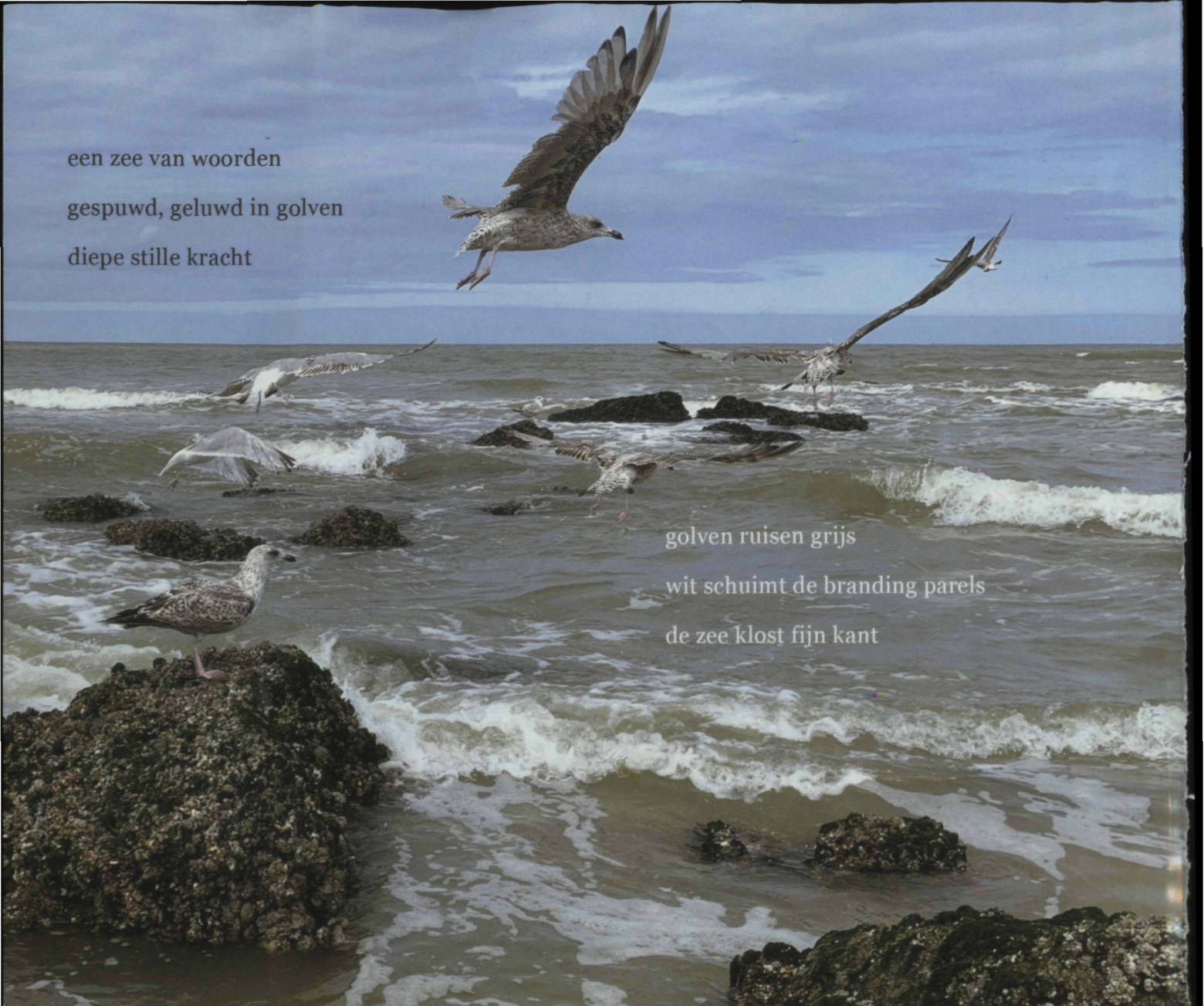
met een **debat**, waarin de verschillende partijen rond de tafel gaan zitten en gemodereerd maar ongezoeten hun standpunten toelichten.

In de namiddag staan we stil bij de **strandvisserij**. Het thema wordt algemeen en historisch geschetst door enkele experts, waarna het tijd is voor de 'Cierk'. In deze interactieve sessie deelt een bonte mix aan sprekers hun ervaringen, herinneringen of expertise over de strandvisserij. Ze krijgen hiervoor maximum 5 minuten: kort en krachtig is de boodschap!

Deelname aan de studiedag kost € 10 per persoon, lunch, koffie en versnaperingen inbegrepen. Het volledige programma, meer praktische info en inschrijvingen (open vanaf begin september) op www.navigomuseum.be/visseninhetverleden

In samenwerking met: VLIZ, ILVO, CAG en Agentschap Onroerend Erfgoed.

Jadrana Demoen

een zee van woorden
gespuwd, geluwd in golven
diepe stille kracht

golven ruisen grijs
wit schuimt de branding parels
de zee klost fijn kant

glinstert het zonlicht
gevaarlijk en glad het pad
de zee droomt een kind